

STRATEGIJA INTEGRALNOG RAZVOJA OPĆINE KISTANJE ZA PERIOD 2017-2020. G.

SAŽETAK

Strategije integralnog razvoja općine Kistanje za period 2017-2020. g. predstavlja strateški dokument općine te temelj za strukturirani i održivi razvoj.

Verzija 1.3

Siječanj, 2017

IQ ESCO d.o.o.
Pavla Hatza 2
10 000 Zagreb

Naručitelj	<i>Općina Kistanje</i>
Oznaka projekta	<i>iQ ESCO 2016-009</i>
Izrada	<i>IQ ESCO d.o.o.</i> <i>Pavla Hatza 2, Zagreb</i>
Voditelj projekta	Darijo Lazić, MBA
Direktor	mr. sc. Ivana Ostoić, dipl. ing.
Datum	Siječanj 2017.

Strategija integralnog razvoja općine Kistanje za razdoblje 2017-2020. godine izrađena je temeljem Ugovora od 17.09.2016. godine.

Copyright Općina Kistanje, 2017.

Sva prava pridržana. Bez dopuštenja općine Kistanje ne smije se na bilo koji način niti jedan dio ovog dokumenta preslikavati ili umnožavati.

SADRŽAJ

Popis slika/fotografija.....	4
Popis tabela	4
KRATICE	2
UVODNA RIJEČ NAČELNIKA	3
1 UVOD	4
2 METODOLOGIJA I SUDIONICI	5
3 ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKE SITUACIJE	7
3.1 Teritorijalni ustroj	7
3.1.1 NUTS podjela i značenje	7
3.2 Klimatska obilježja.....	8
3.2.1 Geološka obilježja.....	9
3.2.2 Tlo, voda i klima.....	10
3.2.3 Okoliš.....	11
3.3 Prirodna bogatstva.....	14
3.4 Kulturno-povijesna bogatstva.....	13
3.5 Stanovništvo i tržište rada.....	16
3.6 Gospodarstvo.....	18
3.6.1 Poljoprivreda i stočarstvo	19
3.6.2 Turizam	21
3.6.3 Ostale gospodarske djelatnosti.....	22
3.6 Infrastruktura.....	22
3.6.1 Prometna infrastruktura	Error!
Bookmark not defined.	
3.6.2 Energetska infrastruktura	23
3.6.3 Komunalna infrastruktura	24
3.6.4 Poduzetnička infrastruktura.....	Error!
Bookmark not defined.	
3.6.5 Društveno-socijalna infrastruktura.....	25
3.6.6 Telekomunikacije.....	26
3.6.7 Ostalo.....	27
4 SWOT ANALIZA.....	29
5 VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE.....	31
5.1 Vizija	31
5.2 Strateški ciljevi.....	31
6 POVEZNICA STRATEGIJE SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA VIŠIH RAZINA.....	34
6.1 Strategija Europa 2020.....	34
6.2 Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.....	38
6.3 Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske.....	42
6.4 Program prostornog uređenja Republike Hrvatske.....	43
6.5 Prostorni plan Šibensko-kninske županije.....	48
6.6 Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2016.-2020.....	48

7	IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE.....	50
---	-------------------------------	----

1.1 Popis slika/fotografija

Slika 1 Položaj općine u Šibensko-kninskoj županiji	7	
Slika 2 Karta geološke potencijalnosti mineralnih sirovina na području županije		10
Slika 3 Nacionalni park Krka		12
Slika 4 Ostaci lukova zgrade pretorija		13
Slika 5 Ostaci amfiteatra		13
Slika 6 Manasir sv. Arhandela		14
Slika 7 Utvrda Trošenj		15
Slika 8 Pregled dobne strukture		16

1.2 Popis tabela

Tabela 1 Prijedlog uloga sudionika u procesu izrade Strategije integralnog razvoja	Error!
Bookmark not defined.	
Tabela 2 Registrirana nezaposlenost u općini	16
Tabela 3 Zaposleni prema području djelatnosti	17
Tabela 4 Vrste tla u općini	20
Tabela 5 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u općini	20
Tabela 6 Brojno stanje stoke u općini Kistanje	21
Tabela 7 Shema SWOT analize općine Kistanje	29

KRATICE

ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BDP	Bruto domaći proizvod
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode
EAFRD	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
EEC	Europska ekonomska komisija
EU	Europska unija
ha	hektar = 10.000 m ²
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HOP	Hrvatski otočni proizvod
HPA	Hrvatska poljoprivredna agencija
HPK	Hrvatska poljoprivredna komora
JKP	Javno komunalno poduzeće
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
FLAG	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja
LRS	Lokalna razvojna strategija
MRRŠVG	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva
MO	Mjesni odbor
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
m.n.v.	metara nadmorske visine
NN	Narodne novine
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PRR	Program ruralnog razvoja
RH	Republika Hrvatska
ROP	Regionalni operativni program
TZ	Turistička zajednica
ZŽ	Zadarska županija
ŽRS	Županijska razvojna strategija

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA

Poštovani,

Zadovoljstvo mi je predstaviti Strategiju integralnog razvoja općine Kistanje za period 2017-2020. g.

Ovaj dokument je izrađen kako bi se kvalitetno sagledalo postojeće stanje u našoj općini te odredile smjernice za budući razvoj.

U izradu ovog dokumenta uloženo je vremena, rada i znanja. Zahvaljujem se svima koji su doprinijeli izradi Strategiji integralnog razvoja općine Kistanje i vjerujem da ćemo svi zajedno znati iskoristi vrijednost ovog dokumenta za svoje i opće dobro.

Goran Reljić
Načelnik Općine Kistanje
Kistanje, 20.01.2017.

1 UVOD

Strategija integralnog razvoja temeljni je strateški dokument kojim se definiraju smjerovi razvoja različitih politika na lokalnoj razini, od poticanja poduzetništva, preko razvoja društvene infrastrukture do turizma i razvoja ljudskih potencijala.

Strategija sadrži viziju, ciljeve i prioritete lokalnog razvoja prepoznate od strane ključnih dionika na lokalnoj razini. Također sadrži i mjere, odnosno konkretne projekte kojima se žele ispuniti zadani ciljevi i prioriteti. Strategija je srednjoročni strateški dokument koji se razvija za razdoblje od 3 do maksimalno 7 godina, što predstavlja i programski ciklus zemalja članica EU kao što je Hrvatska.

Ciljevi i prioriteti programa kreiraju se na temelju lokalnih specifičnosti i potreba, ali i uzimajući u obzir širi strateški okvir i politike krojene na nacionalnoj i nadnacionalnoj (EU) razini. Također je vrlo važno shvatiti strategiju kao neizostavan dio regionalnog razvoja te ga kao takvog uključiti u ključne regionalne/županijske razvojne planove.

Vlasništvo strategije integralnog razvoja je vlasništvo lokalnih dionika koji su kreatori politika i ocjenjivači uspjeha lokalnog razvoja.

Što znači vlasništvo? Prije svega, misli se na odgovornost za provedbu strategije i njene krajnje rezultate, što znači odgovornost struktura na vlasti prema cjelokupnom stanovništvu na području općine. Strategija je živi dokument koji usmjerava razvoj općine, a partneri koji ga izgrađuju odgovaraju za uspjeh ili neuspjeh provedbe mjera koje su od presudne važnosti za pitanja razvoja infrastrukture, poduzetništva, turizma, industrije, zaposlenosti, te smanjenja nejednakosti.

Što su ciljevi Strategije?

Razvoj Strategije je odgovornost donositelja politika na razini općine, ali i svih ostalih dionika koji su zainteresirani za razvojne procese na lokalnoj razini. Za uspješnu izradu dokumenta Strategije integralnog razvoja općine Kistanje, koristila se tehnička pomoć.

Što se želi postići dokumentom strategije:

- Odrediti dugoročnu viziju razvoja općine Kistanje
- Kreirati konkretne korake (razvojne prioritete) ka ostvarenju definirane vizije
- Definirati listu projekata
- Razviti i podržati organizacijsku/provedbenu strukturu potrebnu za provedbu Strategije integralnog razvoja.

Strategija ima za cilj definirati učinkovito korištenje postojećih lokalnih resursa i investicijskih projekata koji će dugoročno osigurati opći razvoj zajednice i poboljšati kvalitetu življenja. Uz gospodarski aspekt razvoja, Strategija analizira i prostorni, okolišni i demografski aspekt razvoja uzimajući u obzir da se u provedbeni proces aktivno uključi lokalno stanovništvo.

Ostvarivanjem ciljeva, odnosno provedbom mjera iz Strategije integralnog razvoja općine Kistanje stvorit će se novi načini razvoja poljoprivrede i turizma, te poduzetništva. Neizostavan dio Strategije čine i definirane aktivnosti i koraci za praćenje provedbe kojima jedinica lokalne samouprave preuzima odgovornost za svoj razvoj.

2 METODOLOGIJA I SUDIONICI

Strategija integralnog razvoja je izrađena u skladu sa Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenju i vrednovanju njihove provedbe, koje je propisalo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU¹. U izradi strategije je sudjelovao projektni tim koji je vodio radnu skupinu imenovanu od strane Načelnika Općine Kistanje.

Proces izrade strategije se sastojao od 4 koraka

Korak 1: Izrada analize situacije

Projektni tim je utvrdio izvore podataka, koje je potrebno prikupiti za izradu kvalitetne analize društveno-gospodarske situacije, prikupio je podatke te ih prezentirao Radnoj skupini. Analiza stanja poslužila je kao podloga odnosno početna točka za kreiranje razvojnih prioriteta.

U sklopu analize uzeti su u obzir:

- geografski položaj i prometna povezanost;
- prirodna obilježja;
- zaštita okoliša;
- demografske značajke;
- infrastruktura;
- gospodarstvo;
- tržište rada;
- društvene djelatnosti (obrazovanje, socijalna skrb);
- institucionalni okvir za upravljanje razvojem (resursi i dionici uključeni u odlučivanje o i provedbu razvojnih programa i projekata);
- evaluacija potencijalnih prethodnih strategija, razvojnih programa i projekata.

Analiza stanja, kao i ova metodologija raspravljala se detaljno na početnom sastanku Radne skupine i projektnog tima. Na ovom sastanku se dogovorio i sastav radnih podskupina te teme kojima će se baviti.

Korak 2: Definiranje vizije, ciljeva i prioriteta

Projektni tim u suradnji s Koordinatorom proveo je radionice za definiranje SWOT analize (analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji) i ciljeva/prioriteta strategije. Razvoj SWOT analize i prioriteta/ciljeva se temeljio na potrebama općine i slijedio je prioritetne osi zacrtane operativnim programima za regionalnu konkurentnost i koheziju, te razvoj ljudskih potencijala.

Korak 3: Definiranje modaliteta provedbe Strategije

Modaliteti provedbe uključuju definiranje okvira za provedbu, odnosno uloge i odgovornosti dionika u provedbi i praćenju strategije, te identificiranje izvora financiranja. Na sastanku radne skupine su utvrđeni dionici nositelji prioriteta strategije, te provedbe mjera i sustav praćenja.

Korak 4: Izrada Akcijskog plana provedbe Strategije

Nakon procesa konzultacija, provedena je više-kriterijska analiza predloženih projekata, te akcijski plan za period 2017-2020. godina, sa sljedećim podacima;

- ciljevi

¹ Smjernice za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe <https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj//Smjernice%20za%20izradu%20županijskih%20razvojnih%20strategija,%20praćenje%20i%20vrednovanje%20njihove%20provedbe.pdf>

- predviđene aktivnosti;
- razdoblje provedbe plana i pojedinih aktivnosti;
- izvršitelji aktivnosti;
- međusobna povezanost aktivnosti;
- troškovi provedbe pojedinih aktivnosti;
- izvori financiranja aktivnosti;
- načini i indikatori za praćenje i ostvarivanje plana;
- kontrola provedbe plana.

3 ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKE SITUACIJE

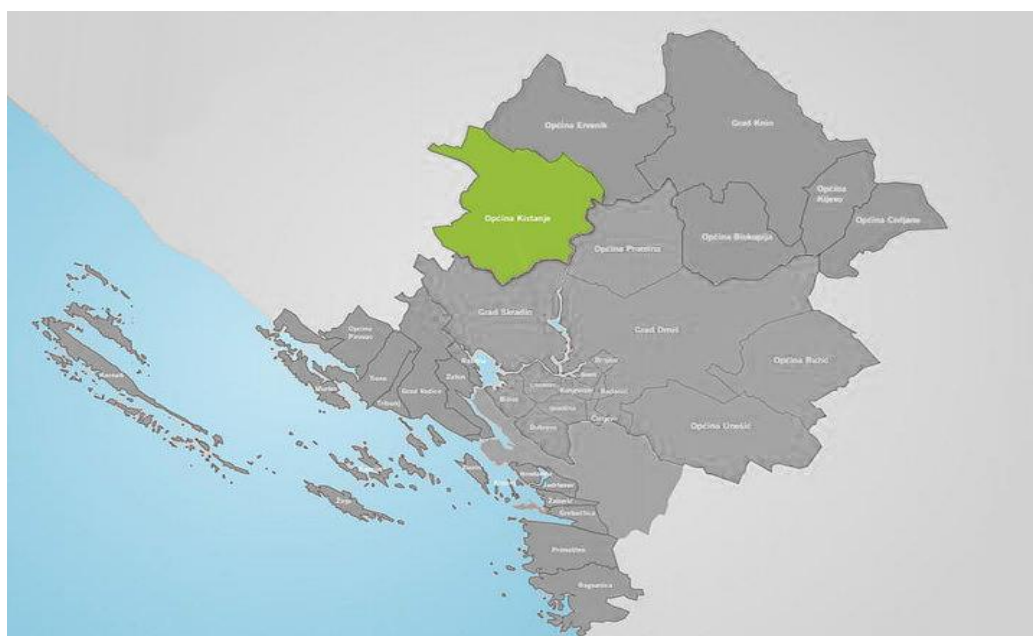
1.3 3.1 Teritorijalni ustroj

Prema odredbama Zakona o područjima županija, gradova i općina², Općina Kistanje određena je kao jedinica lokalne samouprave u sastavu Šibensko-kninske županije. Smještena u krševitom kraju Bukovice, udaljena 30km jugozapadno od grada Knina, obuhvaća površinu od 244,11 km², što čini 8,1% ukupne površine županije.

Općina je okružena općinama Ervenik, Promina, gradom Skradinom, te Zadarskom županijom.

Općina Kistanje se sastoji od 14 administrativnih naselja³: Biovičino Selo, Đevrske, Gošić, Ivoševci, Kakanj, Kistanje, Kolašac, Krnjeuve, Modrino Selo, Nunić, Parčić, Smrdelje, Varivode i Zečevo.

Slika 1 Položaj općine u Šibensko-kninskoj županiji

Izvor: LAG Dinara 1831. 2013.

3.1.1 NUTS podjela i značenje

Za buduće razdoblje važno je koristiti podjelu prema europskoj nomenklaturi prostornih jedinica za statistiku NUTS (fr: Nomenclature des unités territoriales statistiques)⁴. Prema toj podjeli države se dijele na tri razine. Podjela je sljedeća:

²Narodne novine NN (86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13, 110/15)

³DZS. Popis stanovništva 2011.

⁴EUROSTAT. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/>

- NUTS1: Republika Hrvatska
- NUTS2: Dvije statističke regije: Kontinentalna Hrvatska i Jadranska Hrvatska
- NUTS3: Županije i gradovi

Općina Kistanje tako pripada statističkoj regiji Jadranska Hrvatska, a nadalje u Šibensko-kninsku županiju (na NUTS 3 razini), te je sama Općina statistička jedinica na LAU 2 razini. Spomenuta klasifikacija usuglašena je sa Statističkim uredom Europskih zajednica (Eurostat), te olakšava provedbu i praćenje razvojnih projekata i usmjeravanje sredstava na pojedina područja unutar statističkih regija.

NUTS-financijsko i razvojno značenje⁵:

- Podloga za određivanje prihvatljivosti prostornih jedinica za korištenje fondova Europske unije u okviru Kohezijske politike
- Prostorna razina na kojoj se mogu izrađivati programski dokumenti za potrebe Kohezijske politike

NUTS klasifikacija, sukladno kojem je cijeli njezin teritorij podijeljen na nekoliko razina prostornih jedinica ili cjelina, služi kao podloga za provođenje Kohezijske politike EU. Sredstva Kohezijske politike, odnosno ulaganja iz strukturnih fondova i Kohezijskog ili investicijskog fonda, u novom financijskom razdoblju Europske unije 2014.-2020. usmjereni su prema tri skupine europskih regija, kako slijedi:

- tzv. manje razvijene regije - čiji je BDP po stanovniku manji od 75% prosjeka EU;
- tzv. regije u tranziciji - čiji je BDP po stanovniku između 75%-90% prosjeka EU;
- tzv. razvijene regije - čiji je BDP po stanovniku viši od 90% prosjeka EU;

3.2 Klimatska obilježja

Šira unutrašnjost Dalmacije, pa tako i općina Kistanje pripadaju umjereno toploj vlažnoj klimi s vrućim ljetima. Općina se nalazi u perimediteranskom prijelaznom pojasu gdje se osim utjecaja sa Sredozemlja, osjećaju i klimatski utjecaji sa kontinenta. Ljeta u općini su vruća, a zbog kontakata sa gorskom Hrvatskom padne više padavina. Zime su hladne zbog utjecaja iz unutrašnjosti.⁶ Prosječna godišnja temperatura iznosi 17,8°C, a prosječna dnevna insolacija iznosi 7,3h. Godišnja količina oborina iznosi 820mm, a raspoređena je na nešto više od 100 oborinskih dana u godini. Najsušniji mjesec je srpanj, sa srednjom količinom oborina od 40mm, a najviše kiše padne u studenom i prosincu, kada je izmjerena srednja količina oborina od 150mm. Bura je vjetar karakterističan u zimskom razdoblju, jugo u proljetnom, dok vjetar maestral najčešće puše u ljetnom razdoblju.

⁵MRRFEU. Dostupno na:

<https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj//Nova%20statisti%C4%8Dka%20klasifikacija%20prostornih%20jedinica%20RH%20-%20NUTS%202.pdf>

⁶Klima u Hrvatskoj. Dostupno na: crometeo.hr/klima/

Reljefno, općinu čine krška zaravan i krška depresija, planinski vijenci i vapnenačke zaravni, te dolina rijeke Krke koja protječe kroz samu općinu. Potrebno je napomenuti da se u općini nalazi i izvor pitke vode Miljacka, koji opskrbljuje stanovništvo općine, ali i grad Skradin i susjednu općinu Promina.

Na području općine prirodnim se krajobrazom smatra područje šuma. Prema vrstama drveća, čak 94% šuma pripada bjelogoricama, dok je samo 6% šumskih površina prekriveno crnogoricom. Pod kultiviranim krajobrazom smatraju se polja uz naselja Gošić, Đevrske i Krnjeuve, te Donje polje uz naselje Varivode i polje uz naselje Kakanj namijenjena poljoprivrednim kulturama koja zajedno s okolnim prostorom, obradivim tlom i zelenim površinama čini jedinstveni kultivirani krajobraz općine. Ovo nezagađeno i ekološki čisto područje, autentičnog krajobraza predstavlja veliku vrijednost, te je bogato endemskim vrstama i životnim zajednicama.

3.2.1 Geološka obilježja

Područje općine Kistanje pripada krškom prostoru. Prema krajobraznim obilježjima područje općine spada u Dalmatinsku zagoru. Prostor je reljefno i krajobrazno raznolik te su glavna obilježja tri refeljna elementa:

- krške depresije
- vapnenačke zaravni
- planinski vijenci.

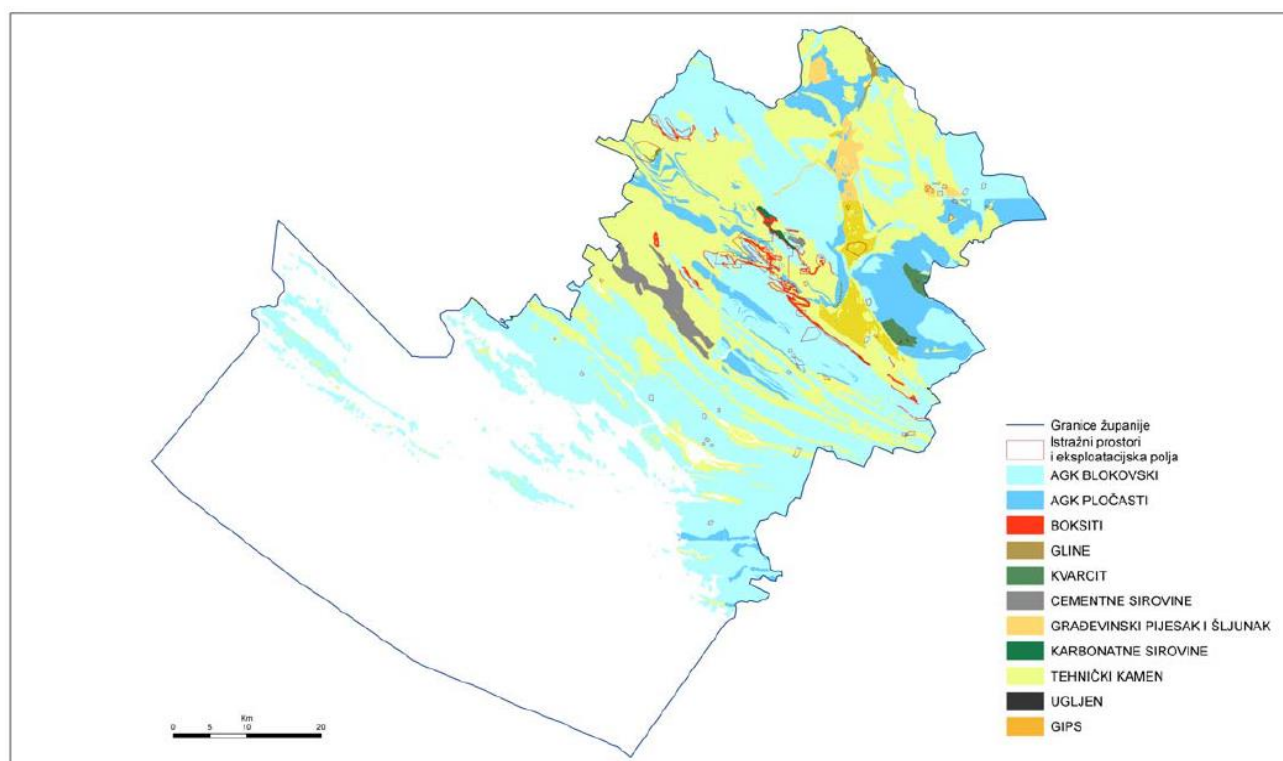
Krajobraz oskudijeva kvalitetnom šumom.

Prostor cijele županije ima dugogodišnju tradiciju rudarenja i to u eksploataciji ugljena, boksita i AGK (arhitektonsko građevni kamen). Područje općine iznimno je bogato tehničkim kamenom poznatijim pod nazivom tehnički-građevinski kamen. Prema podacima Hrvatskog geološkog instituta potrošnja tehničko-građevnog kamena u Šibensko-kninskoj županiji varira od 1,05 do 1,87 kubika (na temelju 112.891 stanovnika (2001.) što je dvostruko manje od EU prosjeka i 30% manje od Hrvatskog prosjeka. Kako Županija konstantno bilježi pad stanovništva, a ova sirovina se uglavnom koristi lokalno, ne bi trebalo biti većih potreba za ovom vrstom sirovine, osim u slučajevima bitnih infrastrukturnih radova.⁷ Druga zastupljena ruda na području općine je arhitektonsko građevni kamen, koji je ujedno i najvrednija nemetalna mineralna sirovina u županiji. Od metalnih mineralnih sirovina ističu se nalazišta boksita. Šibensko-kninska županija je boksitom najbogatija županija u Republici Hrvatskoj, a ležišta boksita ima nešto i na području općine Kistanje. Dugogodišnjim rudarenjem u županiji pretežno su iscrpljena ležišta površinskom eksploatacijom. Eksploatacijske rezerve za površinski kop, uglavnom na erveničkom i drniškom prostoru kreću se u količinama od preko 500.000 t. Najveću količinu (2,5x10⁶ t) moguće je izvaditi aktiviranjem jamskih kopova. Eksploatacija jamom poskupljuje

⁷Hrvatski geološki institut. Dostupno na: <http://www.hgi-cgs.hr/Sibensko-kninska-zupanija.htm>

proizvodnju, smanjuje profit i dinamiku radova⁸. Na slici 2 prikazan je potencijal mineralnih sirovina Šibensko-kninske županije.

Slika 2 Karta geološke potencijalnosti mineralnih sirovina na području županije

Izvor: HGI. Rudarsko geološka studija Šibensko-kninske županije. 2006.

3.2.2 Tlo, voda i klima

Prostor općine Kistanje, kao i županije pokriven je najvećim dijelom dobro propusnim i manje propusnim naslagama, te pripada tipično krškom prostoru.

Odnos propusnih i nepropusnih naslaga, te morfologija terena uvjetovali su raspored površinskih i podzemnih voda. Tako na ovom prostoru postoje brojni otvoreni vodotoci i uglavnom krški izvori, čija se voda može koristiti za navodnjavanje. Najveći izvori u Šibensko – kninskoj županiji su Miljacka; koja se nalazi na području općine Kistanje, Jaruga u donjem dijelu toka Krke, te Torak u dolini Čikole. Na pedološkoj karti Šibensko – kninske županije izdvojeno je ukupno 56 kartiranih jedinica tla. Od tog broja, 53 kartirane jedinice tla predstavljaju dominantno automorfna tla, dok preostale 3 jedinice predstavljaju dominantno hidromorfna tla.

Osnovne značajke kartiranih jedinica tla na području općine Kistanje obuhvaćaju nekoliko vrsta tla:

- koluvij s prevagom sitnice, karbonatni,
- rendžina,
- rendžina karbonatna i posmeđena,

⁸Hrvatski geološki institut. Dostupno na: <http://www.hgi-cgs.hr/Sibensko-kninska-zupanija.htm>

- rendžina na laporovitovim proslojcima i dolomitu,
- crvenica tipična,
- crvenica tipična i lesivirana,
- smeđe tlo na vapnencu,
- rigolana tla njiva i terasa iz smeđeg tla i crvenice,
- rigolana tla njiva iz aluvijalno-koluvijalnog tla i
- tipično smeđe tlo na vapnencu.

Uvidom u prostroni plan može se uočiti da većinu područja predstavlja poljoprivredno, te šumsko tlo i to preko 95%, dok građevinsko područje čini svega 4,04% (Tablica 1)

Tablica 1. Struktura korištenja zemljišta

R.B.	PODRUČJE	OZNAKA	POVRŠINA (Ha)	% (UKUPNE POVRŠINE OPĆINE)
1	Građevinsko područje	GP	986,20	4,04
1.1	Izgrađeni dio građevinskog područja	GP	575,45	
2	Izgrađena struktura van GP		32,46	0,13
2.1	Gospodarska namjena	I	23,50	
2.2	Poslovna namjenka	K	2,80	
2.3	Šport i rekreacija	R	6,16	
3	Poljoprivredne površine	P	6.061,97	24,83
4	Šumske površine	Š	3.996,50	16,37
5	Ostale poljoprivredne i šumske površine	PŠ	13.300,11	54,48
6	Vodovodne površine	V	25,56	0,10
7	Ostale površine		9,20	0,04

Izvor: Prostorni plan općine Kistanje, 2016.

Kada pogledamo vlasništvo, vidljivo je da se preko 68 km² poljoprivrednog zemljišta nalazi u vlasništvu RH, te da se najvećim dijelom radi o površinama pod pašnjacima, a ostatak su livade, oranice, vode i voćnjaci.

Područja pogodna za poljoprivredu nalaze se na području naselja Gošić, Đeverske, Krnjeve, Donje polje, te uz Varivode i Kakanj. **Poljoprivredne površine su pogodne za uzgoj raznih povrtlarskih kultura, vinove loze, te submediteranskih voćaka.**

3.2.3 Okoliš

Zbog svojih specifičnih prirodnih karakteristika područje je bogato endemskim vrstama. Na području općine Kistanje nema većih industrijskih pogona, pa stoga niti potencijala za onečišćenje ili zagađenje okoliša.

Lokalni izvori voda su zaštićeni.

Moguća onečišćenja mogu biti uzrokovana onečišćenjem zbog ispušnih plinova vozila, odlaganjem otpada u vodotoke, ne-pročišćavanjem otpadnih voda iz domaćinstava, prekomjernom uporabom pesticida u poljoprivredi, te odlaganjem otpada.

Za općinu za sada nije izrađeno izvješće o stanju okoliša i Program zaštite okoline.

3.3 Prirodna bogatstva

Nacionalni park Krka

Na području općine Kistanje u smislu Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13) zaštićen je Nacionalni park Krka, koji se nalazi u istočnom dijelu općine. Obuhvaća područje uz rijeku Krku koja izvire u podnožju planine Dinare, 3.5km sjeveroistočno od Knina, teče kroz dubok kanjon dug 75km i po dužini je 22. rijeka u Hrvatskoj sa ukupno sedam sedrenih slapova i ukupnim padom od 224m.⁹ Nacionalni park Krka prirodni je fenomen jedinstven po svom obilježju, morfogenezi, hidrološkim, fitogeografskim, zoogeografskim i drugim osobinama. Jedinstven je i kao svojevrsna okosnica kulturno-povjesne baštine. U Nacionalnom parku rasprostiru se biljni svijet močvarnih i vodenih staništa. Prema podacima NP Krka, najbronije su mediteranske i južnoeuropske biljke, ali tu su i biljke srednjoeuropskog, europskog, te euroazijskog flornog područja i neke američke, tropske i suptropske vrste. Osim prirodnih bogatstava, u NP Krka posebno se ističu i dva sakralna spomenika kulture: franjevački samostan na otoku Visovcu i manastir sv. Arhanđela. Uz samu rijeku Krku također se nalazi i nekoliko starohrvatskih utvrda iz 14. stoljeća: Ključica, Trošnje, Nečven, Kamičak i Bogočin (Vilin grad).

Slika 3 Nacionalni park Krka

Izvor: www.bestofcroatia.eu.2015.

⁹Izvor: NP Krka. Dostupno na: <http://www.np-krka.hr/>

3.4 Kulturno-povijesna bogatstva

Područje općine Kistanje zbog svoje bogate prošlosti i povijesnih događanja obiluje kulturno-povijesnom baštinom. Na području općine nalazi se više arheoloških spomenika, registriranih spomenika kulture i povijesnih graditeljskih cjelina. Od arheoloških nalazišta ističe se nekoliko srednjovjekovnih grobova u zaseoku Ležajići kod Đevrska, gdje su pronađene srebrne i brončane naušnice. Zatim Burnum (Šupljaja) u naselju Ivoševci.

Burnum je starorimski vojni logor, te se sastoji od dvije lokacije. Prva lokacija se nalazi dvadesetak metara pored državne ceste D59 i obuhvaća ostatke dva polukružna monumentalna luka za koje se vjeruje da su dio rimskom principija, a druga lokacija obuhvaća rimski amfiteatar, a nalazi se s desne (zapadne) strane ceste, oko 1 km prema jugozapadu.¹⁰ To je treći očuvani amfiteatar u Republici Hrvatskoj pored onih u Puli i Solinu, te jedini rimski vojni amfiteatar.

Slika 4 Ostaci lukova zgrade pretorija

Izvor: Wikipedija 2011.

Slika 5 Ostaci amfiteatra

Izvor: www.pini.hr.2013.

¹⁰ Wikipedija: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Burnum>

Pod registrirane povijesne sklopove i građevine spada i manastir s crkvom sv. Arhanđela u naselju Kistanje, Rimski logor u Ivoševcima, te crkva Sv. Ilije u naselju Parčić. Od povijesnih graditeljskih cjelina, koje nisu zaštićene, ali imaju spomeničku vrijednost ubraja se povijesna jezgra naselja Kistanje, zaseoci Biovičinog Sela, Đurići i Rusići, te zaseoci Šuše, Bljajići i posebno očuvan zaseok Kosa Draga u Nuniću.

Manastir Krka s crkvom sv. Arhanđela smješten je uz samu rijeku Krku, oko četiri kilometra istočno od Kistanja. Iako nema pouzdanih povijesnih dokaza o razdoblju njegova nastanka, ovaj manastir je najveći i najpoznatiji manastir u Republici Hrvatskoj. Manastir Krka ima izniman značaj za pravoslavne vjernike na području Dalmacije i šire. Kroz povijest je doživio nekoliko nadograđivanja, obnova i proširenja, što je za sobom ostavilo mnoge povijesne tragove. Osim samo vjerskog značaja, manastir posjeduje bogatu riznicu, knjižnicu i arhiv. Neke od sačuvanih starina su od neprocjenjive vrijednosti. Manastir Krka je najbogatiji i najuređeniji pravoslavni manastir u Dalmaciji. Kroz povijesna događanja vrijedni su kaluđeri, igumani i episkopi skupljali, restaurirali i čuvali ikone, knjige i druge vrijednosti. Pravoslavni manastir, spominje se prvi put 1402. godine kao zadužbina Jelene, udovice kneza Šubića i sestre srpskog cara Dušana. U manastiru se čuvaju vrijedne knjige i ikone, važni liturgijski rukopisi i dijelovi crkvene odjeće. Manastir se sastoji od zgrade sa klaustorom, crkvom, kupolom i zvonikom. Građen je nekoliko stoljeća na temeljima starijih vjerojatno i antičkih ostataka (ostaci kriptе ispod zvonika). Cijeli sklop rađen je u mješavini romanskog i bizantskog graditeljstva od srednjo-vjekovnih ostataka crkve iz XIV st. (gotika) u kojoj je u XVII st. sagrađena kupola. Iz tog razdoblja potječe i manastirska zgrada s trijemom i zvonikom. Crkva je jednobrodna građevina s kupolom i pripratom. Na nju se sa sjeverne strane naslanja manastirska zgrada koja zatvara četvrtasto dvorište – klaustar s dvokatnim trijemom na sve četiri strane. U sjeveroistočnom kutu dvorišta je dvokatni zvonik s piramidalnim krovom, koji je sagrađen u tradiciji romanike i pokazuje stilske odlike sa skupinom srodnih zvonika koji su se gradili u dalmatinskim gradovima u XVII stoljeću.

Slika 6 Manastir sv. Arhanđela

Izvor: www.kulturni-turizam.com , 2017.

Utvrdna Trošenj ili u narodu znan kao Čučevo, nalazi se na 242 m nadmorske visine u kanjonu rijeka Krke. Ovaj grad – utvrda pripadao je bibrskim knezovima Šubićima i najvjerojatnije datira iz 14. stoljeća. Zanimljivo je da

se na suprotnoj strani rijeke Krke nalaze ostaci grada – utvrde Nečvena na istoj visini, koji je pripadao knezovima Nelipić. Iako su u to vrijeme bili izravni suparnici, utvrde Nečven i Trošenj povezivao je drveni most. Spomenuti drveni most srušen je sredinom 17. stoljeća, prilikom oslobađanja od Turaka. Utvrda Trošenj se nalazila na iznimno važnom strateškom položaju s kojeg su knezovi imali potpun pregled i kontrolu nad ulaskom u kanjon rijeke Krke. Sama obla kula utvrde izgrađena je od preko metar širokih zidova, a prema ostacima može se zaključiti da je bila široka oko pet metara. U ondašnje vrijeme, obla kula u Trošenj – gradu bila je među najvišim kulama u starovjekovnoj Dalmaciji. Danas se pored oble kule, koja je najbolje očuvani dio grada, mogu naći ostaci nekadašnjeg naselja, ali i ostaci utvrđene zgrade ispod koje se nalaze podrumi i tamnice. U središnjem djelu grada utvrde danas su vidljivi ostaci četverokutne kule na četiri kata, na kojoj se uočavaju manji prozorčići. Utvrda Trošenj do danas nije istražen te nisu ni otkrivena sva kulturna i povijesna blaga koja se kriju u njemu. Pristup utvrdi je moguć s državne ceste D 59 iz pravca Kistanja ili Knina, preko sela Čučeva koje se nalazi istočno od Kistanja. Međutim, prilaz samom gradu utvrdi moguć je samo uskim neoznačenim pješačkim stazama, prelazeći suhozide i ograđene pašnjake.

Slika 7 Utvrda Trošenj

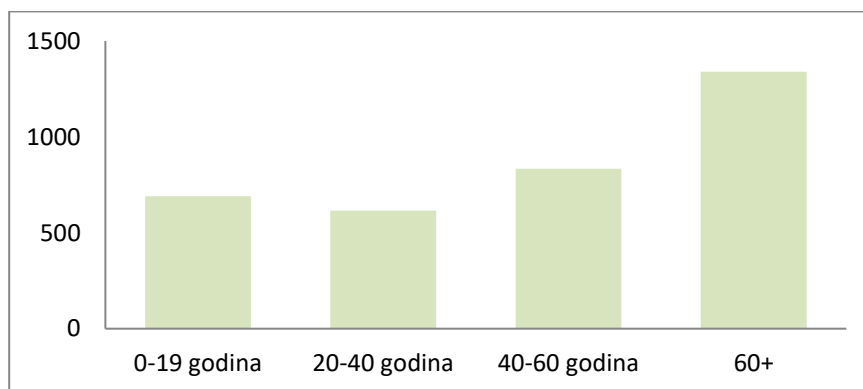
Izvor: www.sibenik-tourism.hr

3.5 Stanovništvo i tržište rada

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, općina broji 3.481 stanovnika u 1.344 kućanstava, što čini 3.1% ukupnog stanovništva Šibensko-kninske županije. Žena je nešto više, 1.768 (50,7%) , dok je muškaraca 1.713 (49,2%). Usporedno sa Popisom stanovništva iz 2001. godine, općina bilježi porast od 443 stanovnika. Ratna zbivanja na području općine, uvelike su promijenila demografsku sliku ovih prostora. Tako je u predratnom razdoblju općina brojala 8.410 stanovnika, a na rezultatima sljedećeg Popisa stanovnika 2001. godine u općini je zabilježeno samo 3.038 stanovnika.

Slika 8 prikazuje da u općini prevladava uglavnom starija populacija, dok je mlađe populacije znatno manje. Takvi nam podatci ukazuju da općina prati postojeće negativne trendove županije, kao i cijele Republike Hrvatske. U stariju populaciju najviše se ubraja srpsko stanovništvo (62.2%), a u mlađu populaciju uglavnom hrvatsko stanovništvo (36.8%). Porast broja stanovnika (i broja kućanstava), i to mlađe populacije, pripisuje se dolasku Hrvata sa Kosova u poslijeratnom razdoblju.

Slika 8 Pregled dobne strukture

Izvor: DZS. Popis stanovništva 2011.

Radno sposobnog stanovništva (od 15-64 godina starosti) u općini je 1.873. Prema podacima registrirane nezaposlenosti HZZ-a, nezaposlenih u mjesecu siječnju 2016. godine bilo je 507 osoba.

Većinu evidentirane nezaposlene populacije čine muškarci, kako u siječnju 2016. godine tako i unazad pet promatranih godina (vidi Tabelu 2).

Tabela 1 Registrirana nezaposlenost u općini Kistanje.

GODINA	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Muškarci	237	248	249	253	245	292
Žene	184	196	198	197	193	215
Ukupno	422	444	447	450	439	507

Izvor: HZZ.2016.

Iz podataka je vidljiv problem nezaposlenosti kod populacije srednje životne dobi, pa tako u najugroženiju skupinu spadaju stanovnici u dobi od 40-50 godina života. Najviše nezaposlene populacije čine osobe sa završenom osnovnom i srednjom školom, a slijede ih osobe bez škole i nezavršene osnovne škole.

Prema podacima Popisa stanovništva iz 2011. godine, od ukupno 2.975 stanovništva starijih od 15 godina, njih 10.1% bilo je bez završene škole.

Osnovnu školu završilo je 32.8%, dok srednju školsku spremu ima 31.5% stanovnika. Od srednje školske sprema najviše njih je završilo industrijske i obrtničke srednje škole. Visoko obrazovanih je 5.3%, najviše njih sa višim školama i prvim stupnjem fakulteta (3.8%), zatim sveučilišnim diplomama (1.4%), te jedna osoba sa diplomom magisterija.

Stanovništvo se najviše obrazuje u područjima obrazovanja, društvenih znanosti, poslovanja i prava.

Prema područjima djelatnosti (NKD 2007. tabela 3) u općini je prema podacima Popisa stanovništva 2011. bilo najviše u trgovini na veliko i malo, te poljoprivredi i šumarstvu, zatim slijede prerađivačka industrija i građevinarstvo.

Tabela 2 Zaposleni prema području djelatnosti

PODRUČJE DJELATNOSTI PREMA NKD-u (2007)	Ukupno	Muškarci	Žene
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	60	41	19
B Rudarstvo i vađenje	-	-	-
C Prerađivačka industrija	27	20	7
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1	1	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	10	10	-
F Građevinarstvo	25	24	1
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	81	38	43
H Prijevoz i skladištenje	17	17	-
I Djelatnost pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane	18	11	7
J Informacije i komunikacije	1	1	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	4	3	1
L Poslovanje nekretninama	-	-	-
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7	5	2
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	-	1
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	16	13	3
P Obrazovanje	16	8	8
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	15	3	12
R Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	0

S Ostale uslužne djelatnosti

T Djelatnosti kućanstva koja proizvode robu i usluge za vlastite potrebe

U Djelatnosti izvan-teritorijalnih organizacija i tijela

V Nepoznato

UKUPNO

7	6	1
-	-	-
-	-	-
8	5	3
315	207	108

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Stanovništvo općine smatra se siromašnim, gdje većina stanovnika nema stalnih prihoda, živi uglavnom samo od starosne mirovine ili prima socijalnu pomoć. Ratno stanje i migracije koje su dovele do depopulacije, te nedostatak obrazovanog i mladog stanovništva, problemi su koji bi mogli značajno usporiti razvoj općine.

3.6 Gospodarstvo

Usvajanjem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske 2009. godine, uveden je novi sustav ocjenjivanja i razvrstavanja teritorijalnih jedinica prema razvijenosti kao jedna od bitnih odrednica nove regionalne politike Republike Hrvatske. Usvajanjem Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i regionalne samouprave prema stupnju razvijenosti u srpnju 2010. od strane Vlade Republike Hrvatske sve jedinice lokalne i područne samouprave su razvrstane u pripadajuće skupine prema stupnju razvijenosti.

Potpomognuta područja Republike Hrvatske također se definiraju na razini jedinica regionalne i lokalne samouprave.

Općina Kistanje sa indeksom razvijenosti (2013.) od 19,62% pripada I. skupini jedinica lokalne samouprave, čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50% prosjeka Republike Hrvatske¹¹. Realnost je da je gospodarstvo područja općine dobrim dijelom uništeno, poljoprivredni resursi također, a gospodarstveni programi lokalnih, županijskih i državnih vlasti ne daju očekivane rezultate.

Zakonska regulativa ne daje poticaj tijeku kapitala da bi ga usmjerila u tom pravcu, što sve stvara sliku anemije područja čiji bi razvoj trebao biti od državnoga interesa. Prema podacima HGK (Biznet) u općini je trenutno aktivno 16 zadruga, uglavnom poljoprivrednih, jedna udruga, 12 društava s ograničenom odgovornošću i 7 jednostavnih društva s ograničenom odgovornošću. Poslovni subjekti u općini su većinom registrirani za rad u trgovini na veliko i malo, ugostiteljstvu, građevinarstvu i proizvodnji. Na području općine glavnu strukturu gospodarskih djelatnosti nekada su činila dva industrijska pogona TVIK (Tvornica vijaka Knin) i JADRAN METAL (za proizvodnju metalnog namještaja) koji su privatizacijama i lošim pretvorbama uništeni. Danas na području općine proizvodnu aktivnost obavljaju:

¹¹ JLS sa statusom. Dostupno na:

http://www.europskifondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/JLS%20sa%20statusom%20PP_06%2011%202014%20_skra%C4%87eno_po%20vrijednosti%20IR.pdf

1. PROIZVODNI POGON "METALO PLASTIKA" – KISTANJE , u mjestu Kistanje
VI. Anton Golomejić
2. STOVARIŠTE GRAĐEVINSKOG MATERIJALA "MARIĆ BAU" – KISTANJE, u mjestu Kistanje
VI. Ankica Tadić - Mirkovci
3. PROIZVODNI POGON "INOX d.o.o." – ĐEVRSKE, Kistanje , u mjestu Đevrske
VI. Neven Ležaić
4. PROIZVODNI POGON "PALIĆ METAL" – KISTANJE, u mjestu Kistanje (u jednom od privatiziranih pogona bivše tvornice JADRAN METAL u Kistanjama)
VI. Adam Palić
5. POLJOPRIVREDNA ZADRUGA "MACURE" – KISTANJE, u mjestu Kistanje
VI. Milivoj Macura
6. POLJOPRIVREDNA ZADRUGA „ESSENTIA DALMACIA“ iz Skradina, pogon u Varivodama, Kistanje
7. BENZINSKA PUMPA "INA" – KISTANJE
8. HP – POŠTANSKI URED – KISTANJE
9. HŽ – ŽELJEZNIČKA STANICA - KISTANJE

Za daljnji razvoj gospodarstva općine, potrebno je poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva u raznim oblicima, posebno razvojem kućne radinosti, manufakturne proizvodnje (stari zanati) i male industrijske proizvodnje roba.

3.5.1 Poljoprivreda i stočarstvo

Poljoprivreda i stočarstvo, te proizvodnja i prerada poljoprivrednih proizvoda, tradicionalna su djelatnost na području općine. Poljoprivredne površine obuhvaćaju 64% površine općine, dok se šumske površine prostiru na 30% površina.

Najveći dio poljoprivrednih površina nalazi se pod pašnjacima (78%) dok se na preostalom dijelu nalaze obradive površine.¹² Prema Prostornom planu općine Kistanje određena su vrsta tla kao; osobito vrijedno obradivo zemljište, vrijedno obradivo poljoprivredno zemljište i obradivo poljoprivredno zemljište.

Poljoprivredno zemljište cijeni se kao osobito ograničen potencijal i zbog tog se štiti promjena namjene. Na tim površinama će se ubuduće stimulirati revitalizacija poljoprivredne proizvodnje. U ostala obradiva tla ubrajaju se manje vrijedna tla s maslinicima i danas zapuštenim poljoprivrednim površinama na koje otpada 12,71%, a

¹²Izvor: jls

značajan je i postotak vrijednog obradivog tla od 15,22% ukupne površine općine. Osobito vrijedno obradivo tlo zauzima 3,27% površine općine, a nalazi se uglavnom uz naselje Đevrske.

Tabela 3 Vrste tla u općini

Vrsta tla	Površina (ha)	Učešće u ukupnoj površini općine (%)	Učešće u poljoprivrednom tlu (%)
Osobito vrijedno obradivo tlo	635,63	3,27	10,48
Vrijedno obradivo tlo	2.957,30	15,22	48,78
Ostalo obradivo tlo	2.469,04	12,71	40,74
Ukupno poljoprivredno tlo:	6.061,97	31,20	100

Izvor: Vlastita obrada podataka iz Izvješća o stanju u prostoru općine Kistanje

Od 1.344 kućanstava u općini, ukupnog korištenog poljoprivrednog zemljišta ima 741,17ha. Oranice pokrivaju najviše hektara 143,12ha, voćnjaci 4,17ha, vinogradi 65,75ha, maslinici 40,25ha, dok ostalog poljoprivrednog zemljišta (livade i pašnjaci) ima 487,88ha.¹³ Prema tipu poljoprivrednog gospodarstva u općini ima 296 obiteljskih gospodarstava (OPG-a), jedan obrt i jedno trgovačko društvo. Sljedeća tablica prikazuje broj poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava, kao i njihove površine u hektarima u naseljima općine Kistanje.

Tabela 4 Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u općini

Naselje	Broj OPG	Površina (ha)
Biovičino Selo	18	63,67
Đevrske	24	24,11
Gošić	5	5,53
Ivoševci	27	117,92
Kakanj	11	15,82
Kistanje	37	106,53
Kolašac	6	32,75
Krnjeuve	7	6,81
Modrino Selo	1	1,04
Nunić	21	101,12
Parčić	-	-
Smrdelje	10	17,00
Varivode	13	17,45
Zečevo	8	31,91

¹³DZS. Popis stanovništva 2011.

Izvor: ARKOD baza podataka, 2015.

Najrasprostranjenije kulture su vinova loza, ječam, maslina, te u manjem udjelu pšenica, trešnja, češnjak, grahorica, kukuruz, luk, te ostalo povrće. Za proizvodnju voća i povrća, pa i razvoj ekološke proizvodnje postoji veliki potencijal zbog dobre klime, nezagađenog zemljišta i mnoštva vodotokova.

Stočarstvo je bila glavna poljoprivredna grana općine prije Domovinskog rata, da bi nakon okupacije bilo većinom uništeno. Iako danas oporavljeno, stočarstvo se nikad nije vratilo na istu razinu razvijenosti kao nekada. Livade i pašnjaci koji zauzimaju najviše hektara zemlje pogodna su za uzgoj stočne hrane, kao npr. djeteline.

U općini trenutno ima ukupno 9.694 grla stoke, na ukupno 275 poljoprivrednih gospodarstava.¹⁴ Najviše se uzgajaju ovce, koje se koriste za proizvodnju mesa, no sve više jača uzgoj ovaca i krava za proizvodnju mlijeka. Slijedi uzgoj koza i goveda, dok se perad i svinje uglavnom uzgajaju za vlastite potrebe.

Na području općine također je prisutno pčelarstvo, na šest poljoprivrednih gospodarstava, sa ukupno 300 košnica.

Tabela 5 Brojno stanje stoke u općini Kistanje

Vrsta stoke	Goveda	Koze	Magarci	Ovce	Pčele/košnica
Broj	188	1.033	4	8.469	300

Izvor: APPRRR.2015.

Veliki broj doseljenih i povratničkih obitelji spremno je baviti se poljoprivrednom proizvodnjom, ali je ograničavajući faktor taj što nitko od njih ne posjeduje pogodno zemljište za te aktivnosti ili su prisutni problemi imovinsko-pravne naravi. Nedovoljna obrađenost obradivog poljoprivrednoga zemljišta, starija životna dob populacije, te neimaština u općini, također su prepreke daljnjem razvoju poljoprivrede.

3.5.2 Turizam

Iako općina Kistanje ima velik potencijal za razvoj turizma s obzirom na povijesne i kulturne resurse, te prirodna bogatstva, turizam je slabo razvijena gospodarstvena grana ovog područja. Može se reći da se turizam općine uglavnom oslanja na turističku ponudu Nacionalnog parka Krka koji se nalazi u istočnom dijelu općine. S obzirom na rastući broj OPG-ova u općini, na području općine trebalo bi ići u smjeru razvoja ruralnog turizma. Ruralni ili seoski turizam je specifičan oblik turizma koji se temelji na korištenju ruralnog područja kao turističke ponude. Pomaže očuvanju lokalne tradicije i običaja područja, te potiče održivi razvoj i ekološku proizvodnju. Glavni sudionici ruralnog turizma su seoska gospodarstva koja se temelje na poljoprivredi, proizvodnji tradicionalnih proizvoda, prezentiranju tradicije i tradicijske gastronomije. Osim prodajom vlastitih proizvoda, te aktivnim uključivanjem cijele obitelji, seoska gospodarstva mogu ostvariti prihode i pružanjem usluge smještaja turistima.

¹⁴Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Kako općini nedostaje turističkih sadržaja, a smještajnih kapaciteta nema dovoljno ili su niže kvalitete, potreban je kompletan razvoj turističke infrastrukture i promocije općine, uključivanje i organiziranje OPG-ova, pokretanje projekata usmjerenih na interesanije ponude i usluge, te obnova seoskih naselja i to posebno onih kod kojih je još uvijek očuvan tradicionalan način gradnje obiteljskih kuća i gospodarskih objekata.

3.6 Infrastruktura

3.6.1 Prometna infrastruktura

CESTOVNA MREŽA

Općina Kistanje cestovno je dobro povezana sa ostalim općinama i glavnim gradskim središtima u unutrašnjosti i na obalnom dijelu Republike Hrvatske.

Mrežu cesta na području općine čine:

- Državne ceste
- Županijske ceste
- Lokalne i ostale nerazvrstane ceste.

Glavna prometnica iz koje se proteže ostala cestovna mreža je državna cesta D59 Knin-Kistanje -Kapela, koja prolazi kroz općinu u duljini od 20,5 km.

Kroz općinu prolaze i sljedeće županijske ceste:

- Kistanje-Obrovac (19,1km),
- Ervenik-Nunić (8km),
- Đevrske-Dobropoljci (5,4km),
- Drniš-Đevrske (7,1km),
- Skradin-Varivode (6,3km),
- Bjelin-Modrino Selo (1,2km).

Lokalne ceste:

Ivoševci-Modrino Selo (17,8km),

Bjelina- Nunić (5,2km) i

Kistanje-Smrdelje (7,9km).¹⁵

Većina cesta je asfaltirano, ali su na nekim dijelovima potrebni dodatni radovi u vidu saniranja nastalih rupa, dok je neke nerazvrstane ceste i puteve potrebno asfaltirati.

ŽELJEZNIČKA MREŽA

Općinom prolazi i jedno-kolosječna željeznička pruga Knin-Zadar (20,8km), izgrađena 1967. godine, koja povezuje obalu i unutrašnjost, pa je njome općina Kistanje povezana sa gradskim središtima Zadrom na obali i Kninom u unutrašnjosti.

Iako podaci o prometnoj infrastrukturi pokazuju dobru povezanost općine sa ostalim gradskim i općinskim središtima, općina Kistanje danas nema redovnu putničku liniju niti sa gradom Kninom, niti sa gradom Šibenikom, pa tako niti sa drugim susjednim jedinicama lokalne samouprave. Dodatne putničke linije omogućile bi lokalnom stanovništvu češće dnevne migracije u gradska središta radi obrazovanja ili zaposlenja, a i pomogle bi razvoju turizma na ovom području.

ZRAČNI PROMET

Zračni putnički promet u blizini općine ne postoji, a najbliže međunarodne zračne luke nalaze se u Zadru i Splitu.

3.6.2 Energetska infrastruktura

Područjem općine prolazi 400 kV dalekovod TS Konjsko – RHE Velebit. Uz taj dalekovod planirana je izgradnja i dvostrukog dalekovoda 2x 400 kV TS Konjsko – RHE Velebit. Zadnjih godina Hrvatska elektroprivreda aktivnije radi na obnovi električne mreže nego ranijih godina jer je i broj povratnika veći nego ranijih godina. Nisko naponska električna mreža u velikoj mjeri je obnovljena, ali još nedovoljno jer za vrijeme vremenskih nepogoda dolazi do čestih prekida sa napajanjem električnom energijom potrošača. Posebno je prisutan problem čestog izbacivanja javne rasvjete.¹⁶

Na rijeci Krki ne planira se izgradnja novih hidroelektrana, a HE Miljacka s akumulacijom na rijeci Krki slijedi već započetu modernizaciju kojom bi se dobilo povećanje instalirane snage za 7 MW. Sva naselja na području općine Kistanje su elektrificirana, dok je javna rasvjeta također izgrađena na cijelom prostoru općine.

Zbog velikog broja sunčanih sati na području općine postoje potencijali za izgradnju solarnih postrojenja za proizvodnju električne i toplinske energije iz obnovljivog izvora, energije sunca, a zbog prosječne brzine vjetra (2,4 m/s) koja se dobila dvadesetogodišnjim istraživanjem na širem području, postoje predispozicije za izgradnju vjetroparkova.

¹⁵Izvor:jls

¹⁶Izvor:jls

3.6.3 Komunalna infrastruktura

VODOOPSKRBA

Dobar vodoopskrbni sustav i potrebne količine vode, važan su preduvjet za razvoj općine u svim područjima gospodarstva. Već spomenuti izvor Miljacka opskrbljuje općinu pitkom vodom, kao i općine Promina i dio grada Skradina. Izvor ima veliku izdašnost, te je na njemu izgrađeno crpno postrojenje Miljacka, kapaciteta 140 l/s. Snabdijevanje vodom je osigurano vodospremama u Zečevu (1300m³), Modrino Selo (500m³) i Kistanje (1500m³) sa razvodnom mrežom¹⁷. Sva naselja u općini vodu dobivaju iz javnog vodovoda putem vodoopskrbnog sustava Grupni vodovod Kistanje.

KANALIZACIJA

Zatvoren sustav kanalizacije s pročištačima izgrađen je u Novom naselju Kistanje 1 i u Novom naselju 2, dok su drugi građevinski objekti, obiteljske kuće i poslovni prostori kanalizaciju riješili septičkim i crnim jamama.

Zbog određenih problema na postojećem pročištaču u Novom naselju Kistanje 1, planirana je izgradnja novog pročištača .

JAVNA RASVJETA

Javna rasvjeta postoji u svim mjestima na području općine Kistanje. Tijekom 2010. pristupilo se obnovi te je u planu zamjena postojećeg sustava sa energetske učinkovitijim.

GROBLJA

Na području općine postoji 14 mjesnih groblja. Od toga se 4 nalaze u mjestu Kistanje. Groblja se redovno održavaju.

ZBRINJAVANJE OTPADA

Pod komunalnim otpadom smatra se otpad dobiven iz kućanstava, javnih ustanova, uslužnih djelatnosti, te otpad dobiven čišćenjem prometnica. Komunalnim otpadom gospodare gradovi i općine na način prikupljanja, sortiranja i odvoza na predviđena odlagališta. U općini Kistanje zbrinjavanje komunalnog otpada vrši komunalno poduzeće „Kistanje“ d.o.o. Kistanje u vlasništvu Općine.

Otpad se odvozi uz pomoć dva kamiona kapaciteta 25m³ i 10m³ na odlagalište komunalnog otpada I. kategorije Macure-Jelenik. Vlasnik zemljišta na kojem se nalazi navedeno odlagalište je Republika Hrvatska. Odlagalište Macure-Jelenik se koristi od 1998. godine, a smješteno je 350m sjeverno od kuća sela Macure i 150m od ceste Ervenik – Kistanje. Kapacitet odlagališta se procjenjuje na 10 000m³.

¹⁷Izvor: jls. Dostupno na: http://www.kistanje.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2

Posljednjih godina Općina je posvetila više pažnje na sanaciju otpada i osvještavanju problema divljih odlagališta zbog čega se broj divljih deponija znatno smanjio, iako je još uvijek prisutan.

Edukacijom pravnih i fizičkih osoba, te nadzorom nad divljim deponijima pokušat će se maksimalno osvijestiti problem divljih odlagališta.

3.6.4 PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

Danas na području općine radi 120-150 radnika. Tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća ugašeni su pogoni koji su zapošljavali oko 1.500 radnika i to.

- Tvornica vijaka TVIK
- Tvornica metalne stolarije JADRAN METAL
- Poljoprivredna zadruga Kistanje
- Poljoprivredna zadruga Đevrske.

Pogon tvornice JADRAN METAL je u vlasništvu tvrtke Palić metali d.o.o. i ne radi.

Pogoni TVIK su privatizirani te su u vlasništvu C.I.O.S. Zagreb, te u njima radi desetak radnika.

Objekti obje poljoprivredne zadruge su devastirani, te kasnije privatizirani pa se trenutno u njima ne obavljaju poslovne aktivnosti.

Općina je predvidjela zone gospodarske namjene za smještaj gospodarskih sadržaja, ekološki prihvatljivih pogona. Prostornim planom su predviđene tri zone:

- Poslovna zona u naselju Kistanje – pretežno trgovačke namjene
- Poslovna zona u naselju Đevrske- pretežno zanatske namjene
- I proizvodno-industrijska zona u Kistanju

Poslovna zona trgovačke namjene Kistanje

Poslovna zona pretežito trgovačke namjene je planirana u Kistanju, južno od industrijske zone. Planirano je uređenje prostora za stočni sajam. U navedenoj zoni je moguća gradnja svih potrebnih sadržaja u prizemnim građevinama. Ovdje je moguće osigurati potreban parkirališni prostor za vozila.

U okviru zone je moguća rekonstrukcija postojećih te izgradnja novih sadržaja i to:

- Industrijska proizvodnja
- Zanatska proizvodnja
- Skladišta
- Poslovni i ostali sadržaji
- Infrastrukturni sadržaji
- Ugostiteljsko-turistički prateći sadržaji.

Proizvodna zona (zanatska) Kistanje

Ova zona je smještena uz željeznički kolodvor Kistanje. Previđena je izgradnja skladišta, trgovina, manjih pogona te pratećih sadržaja.

Minimalne građevne čestice u zoni su 800 m². Unutar zone je predviđeno parkiranje.

Proizvodna zona (zanatska) Đevrske

U okviru zone je moguća rekonstrukcija ili izgradnja slijedećih sadržaja:

- Proizvodni pogoni
- Skladišta
- Poslovni i ostali sadržaji
- Infrastrukturni sadržaji
- Ugostiteljsko-turistički prateći sadržaji.

3.6.5 DRUŠTVENO-SOCIJALNA INFRASTRUKTURA

Stanovništvo Općine Kistanje sastavljeno je uglavnom od siromašnog doseljenog i domicilnog stanovništva.

Manji broj starijeg domicilnog stanovništva prima mirovine koje su većinom male. Broj stalno zaposlenih na području Općine se kreće od 120 do 150 ljudi.

Kako domicilno stanovništvo raspolaže s poljoprivrednim zemljištem, pruža mu se mogućnost bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom, odnosno mogućnost proizvodnje hrane za vlastite potrebe uz plasman eventualnih viškova na tržište.

Doseljeno stanovništvo zbog neraspologanja poljoprivrednim zemljištem nije u mogućnosti proizvoditi poljoprivredne proizvode niti za vlastite potrebe.

Samo nekoliko obitelji na području Općine se bavi stočarstvom i proizvode „janjevački sir“ kojeg bez problema plasiraju i prodaju u Zagrebu i drugim većim gradovima.

Ukupna starosna struktura stanovništva je prilično nepovoljna (62,45% ukupnog broja stanovnika je starije od 40 godina). Kod domicilnog stanovništva broj starijih osoba je značajno veći nego kod doseljenog stanovništva. Velik je broj starijih i bolesnih osoba koji žive sami i napušteni i o kojima se nitko ne brine. Kod doseljenog stanovništva stanje je malo bolje, jer doseljenje obitelji s Kosova još uvijek tradicionalno žive sa svojim roditeljima te o njima brinu i uzdržavaju ih.

Kako bi Općina pomogla najtežim slučajevima, zadnje tri godine provodi program „Pomoć starim osobama na području Općine Kistanje“. Program je započet 2007. godine u partnerstvu s Ministarstvom regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva te kasnije Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Udrugom OGI.

Na području Općine ima jedna osnovna škola (OŠ „Kistanje“) koja trenutno broji 279 učenika koji pohađaju nastavu u dvije smjene. U suradnji s Osnovnom školom „Kistanje“ Općina Kistanje svake godine provodi program predškolskog odgoja kroz tzv. „Malu školu“ financirajući tu aktivnost u 100% iznosu iz vlastitog proračuna.

Na području Općine ne postoji niti jedan dječji vrtić.

Obnovljena je zgrada stare škole u mjestu Kistanje (Trg sv. Nikole) u prizemlju koje je smještena općinska uprava. Preseljenjem općinske uprave u zgradu stare škole oslobođen je prostor za budući dječji vrtić.

Općina godišnje osigurava sredstva za korisnike socijalne pomoći kojih na tom području ima od 540 do 590 nositelja prava. Općina Kistanje osigurava sredstva za pomoć i opremanje novorođenog djeteta u iznosu od 1.000,00 kuna. Isto tako u suradnji sa Županijom Šibensko – kninskom godišnje osigurava sredstva za sufinanciranje prijevoza učenika srednjih škola, koji radi redovitog pohađanja nastave putuju na relaciji Đevrske-Kistanje-Knin, kao i za druge relacije ukoliko ima takvih učenika i zahtjeva.

Dom zdravlja Knin ima svoju ambulantu u Kistanjama i Đevrskama, čime je lokalnom stanovništvu osigurana primarna liječnička pomoć, a za sve veće potrebe potrebno je putovati u Knin ili Šibenik. U centru Kistanja otvorena je i ljekarna.

Od ostale društvene infrastrukture, na području Općine Kistanje djeluju:

- Dobrovoljno vatrogasno društvo „Sveti Juraj“ Kistanje
- Poštanski ured Hrvatske pošte u Kistanjama
- Policijska postaja Knin, jedinica Kistanje
- Poljoprivredna ljekarna CIB Trade d.o.o. Kistanje
- Vjerske zajednice (pravoslavna, rimokatolička) sa odgovarajućim vjerskim objektima

3.6.6 Telekomunikacijska infrastruktura

Na području Općine Kistanje fiksnu telefonsku liniju ima samo mjesto Kistanje sa susjednim selima. Bitno je naglasiti da na području Općine nema brzog Interneta, a postojeće internetske veze su spore i loše.

Ova činjenica može predstavljati ograničavajuću okolnost za pojavu većih investitora na područje Općine.

3.6.7 Sportska infrastruktura

Na području Općine Kistanje postoji nekoliko sportskih objekata koji su smješteni u:

Kistanje :

- nogometno igralište standardnih dimenzija s travnjakom, sjedištima, WC, kupatilom, svlačionicom i ostalim sadržajima
- malonogometno igralište (s asfaltnom podlogom) za mješovitu namjenu (košarka, rukomet)
- boćalište

Ivoševci:

- malonogometno igralište s asfaltnom podlogom

Biovičino Selo:

- malonogometno igralište s asfaltnom podlogom

Devrske:

- malonogometno igralište s asfaltnom podlogom

Postojeći sportski objekti koriste se za potrebe lokalnog stanovništva. Na nogometnom igralištu u mjestu Kistanje treniraju i igraju utakmice nogometaši NK „Janjevo“.

4 SWOT ANALIZA

SWOT analiza (eng. s-strengths, w-weaknesses, o-opportunities, t-threats) je instrument ili tehnika strateškog planiranja, kojom se prepoznaju podatci relevantni za određivanje elemenata razvoja, u ovom slučaju jedinice lokalne samouprave.

To je analitička metoda koja na jednostavan i praktičan način pomaže odrediti i procijeniti lokalnu situaciju, te sagledati cjelokupno stanje iz različitih perspektiva.

Svojim jednostavnom podjelom na snage, slabosti, prilike i prijetnje omogućava dobar pregled cjelokupne situacije u kojoj se jedinica lokalne samouprave nalazi.

U ovom slučaju, do rezultata SWOT analize, došlo se putem radionica na kojima su sudjelovali dionici lokalne zajednice iz općine Kistanje.

Održane su radionice na kojima se kroz sektorske SWOT analize došlo do objedinjene SWOT analize za potrebe izrade strategije integralnog razvoja općine Kistanje.

Tabela 6 Shema SWOT analize općine Kistanje

SNAGE (STRENGTHS)	SLABOSTI (WEAKNESSES)
- Blizina NP Krka, drugih turističkih područja i većih gradova - Vodno bogatstvo i kvalitetna vodovodna infrastruktura - Zdrav i očuvan okoliš - Bogata kulturno-povijesna baština - Postojeća prometna infrastruktura (ceste, pruga) - Pokrivenost vodovodnom, kanalizacijskom te elektro mrežom - Blaga mediteranska klima - Proizvodnja tradicijskih proizvoda - Tradicija bavljenja trgovačkom djelatnošću - Visoka osunčanost - Tradicija zadrugarstva - Lokalna infrastruktura (dom zdravlja, osnovna škola, pošta, MUP) - Kvalitetno poljoprivredno zemljište - Raspoložive gospodarske zone (uz cestu i prugu) - Sportska infrastruktura (igrališta, staze, ...) - Potencijal za razvoj seoskog i vjerskog turizma	- Visoka stopa nezaposlenosti - Slab pristup financijskim sredstvima za financiranje projekata - Nedostatak turističkih sadržaja i smještajnih kapaciteta - Neriješeni imovinsko pravni odnosi - Ograničena financijska sredstva za razvoj - Rascjepkanost poljoprivrednih površina - Nepostojanje ispostava-ureda državne uprave kao što su matični ured i sl. - Nezainteresiranost stanovništva za poduzetništvo - Nepostojanje savjetodavne službe za poljoprivredu - Neorganiziranost poljoprivrednih proizvođača - Nedostatak autobusnih i željezničkih linija - Nepovoljna dobna struktura nezaposlenih osoba - Slabo organiziran otkup poljoprivrednih proizvoda - Loša demografska struktura stanovništva - Depopulacija - Divlja odlagališta otpada - Nepostojeća ispostava turističke zajednice

PRILIKE (OPPORTUNITIES)	PRIJETNJE (THREATS)
- Osnivanje Turističke zajednice Općine Kistanje - Iskorištavanje neiskorištenih poslovnih objekata - Iskorištavanje sredstava iz EU fondova za regionalni razvoj - Razvoj proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (sunce, vjetar) - Razvoj ruralnog turizma - Porast potražnje za ekološkim i tradicijskim proizvodima - Razvoj ekološke proizvodnje - Poticanje povratka stanovništva na napuštena područja - Plasman poljoprivrednih proizvoda u turističkoj sezoni - Članstvo u lokalnoj akcijskoj grupi - Privlačenje stranih investitora - Porast potražnje za selektivnim oblicima turizma - Razvoj integralne poljoprivredne proizvodnje - Razvoj civilnog sektora - Korištenje lokacija na kojima se snimao Winetou za promociju	- Nedostatak poduzetničkog duha - Nepovoljna zakonska regulativa - Nepovoljna gospodarska situacija na nacionalnom nivou (i šire) - Daljnja depopulacija područja općine - Prirodne nepogode - Ekološki incidenti - Ukidanje malih općina - Nezainteresiranost države za područje općine

Iz prethodne tablice se mogu razaznati glavna razvojna strateška usmjerenja općine Kistanje koja uvažavaju vlastite sposobnosti i razvojne mogućnosti kao i preferencije lokalnih čimbenika.

Identificirana je potreba razvoja lokalnog gospodarstva kroz razvoj poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma i iskorištavanje obnovljivih izvora energije, zatim iskorištavanje vrlo vrijednih prirodnih i kulturno-povijesnih potencijala, te nužnost podizanja kvalitete života, odnosno životnog standarda lokalnog stanovništva.

Cijelim procesom treba upravljati općinska uprava kojoj je potrebno povećati efikasnost i transparentnost rada, odnosno učiniti je operativnijom i još dostupnijom lokalnom stanovništvu i drugim dionicima.

Navedeni zaključci osnova su za daljnje razvijanje strateškog razvojnog okvira kroz razradu strateških ciljeva, prioriteta razvoja i poticajnih mjera, programa i projekata.

5 VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

5.1 Vizija

Rezultati SWOT analize i analize stanja daju nam jasne smjernice za definiranje vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja područja. Vizija nam govori u kojem smjeru bi se područje trebalo razvijati, odnosno koje je željeno stanje koje se želi postići na kraju programskog razdoblja.

RAZVOJNA VIZIJA

Općina Kistanje je razvijeno područje prepoznatljivo po bogatom kulturno-povijesnom nasljeđu i prirodnom potencijalu za održivi razvoj. To je područje inovativnog malog i srednjeg poduzetništva s razvijenom infrastrukturom i visokom kvalitetom života.

5.2 Strateški ciljevi

Prikupljenim statističkim podacima, te SWOT analizom cjelokupnog stanja općine Kistanje, predloženo je pet strateških ciljeva bitnih za razvoj:

- 1) Stvaranje preduvjeta za investicije i razvoj mikro i malog poduzetništva
- 2) Razvoj poljoprivrede
- 3) Razvoj turizma i javne turističke infrastrukture
- 4) Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
- 5) Proširenje i poboljšanje kvalitete društvenih djelatnosti

5.2.1 Strateški cilj 1: Stvaranje preduvjeta za investicije i razvoj mikro i malog poduzetništva

Stvaranje preduvjeta za investicije i razvoj mikro i malog poduzetništva

- neiskorišteni i zapušteni objekti i zemljište u vlasništvu Općine Kistanje predstavljaju potencijal za razvoj brownfield ulaganja i privlačenje investicija za što je potrebno izraditi program investicija i pokrenuti izradu projektne dokumentacije,
- razvoj poduzetničkih zona za potrebe mikro i malog poduzetništva temeljenih na komparativnim prednostima područja (agro-zone, turističke zone, zone OIE)
- razvoj poduzetničkih inkubatora kao temelj razvoja i edukacije poduzetnika

PRIORITETI:

1.1 Razvoj mikro poduzetništva i obrta

1.2 Poticanje inovativnog poduzetništva

1.3 Razvoj brownfield ulaganja

5.2.2 Strateški cilj 2: Razvoj poljoprivrede

- razvoj tržišne infrastrukture za poljoprivredne proizvode (poduzetnički inkubatori, agro zone),
- razvoj specijaliziranih, konkurentnih i dugoročno održivih gospodarstava
- stvaranje uvjeta za održanje što većeg broja malih i mješovitih gospodarstava, kroz modernizaciju ili usmjeravanje na nove proizvode i djelatnosti za koje u JLS postoje bolji uvjeti i koje stvaraju povećanu novu vrijednost (diversifikacija),
- organiziranje te razvoj oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih proizvođača radi zajedničke proizvodnje i plasmana kvalitetnih lokalnih proizvoda (razvoj lokalnih robnih marki kao komercijalnih i konkurentnih proizvoda)

PRIORITETI:

- Diversifikacija
- Zadržno poslovanje

5.2.3 Strateški cilj 3: Razvoj turizma i javne turističke infrastrukture

- zaštita, uređenje i "turistifikacija" vrijednih elemenata prirodne, kulturne i tradicijske baštine Općine Kistanje, tako da se omogući njihovo integriranje u funkciji održivog razvoja općine kao elemenata njezine prepoznatljivosti i turističke ponude,
- razvoj turističke infrastrukture, elemenata turističke ponude i turističkog marketinga ("turistifikacija" Općine Kistanje),
- uključivanje i organiziranje lokalnih poljoprivrednih gospodarstava i malih poduzetnika, te pripremanje i pokretanje projekata usmjerenih na razvoj smještajnih kapaciteta te lepeze proizvoda i usluga ruralnog turizma (zdrava hrana, aktivnosti, rekreacija, itd...)

PRIORITETI:

- Razvoj i unaprjeđenje javne turističke infrastrukture
- Razvoj proizvoda
- Imidž i promocija

5.2.4 Strateški cilj 4: Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

- razvoj općinskog središta (naselje Kistanje) uz programe reurbanizacije, revitalizacije i infrastrukturne, rekonstrukcije
- za ostala manja naselja (sela) predviđa se dugoročna ciljana i usmjeravana revitalizacija
- dio malih seoskih naselja koja će u budućnosti ostati bez stalnog stanovništva, treba koristiti u funkciji sekundarnog stanovanja te seoskog turizma i rekreacije

PRIORITETI:

- Izgradnja i održavanje sustava prometne i komunalne infrastrukture te telekomunikacija
- Izgradnja i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje
- Uspostava i provođenje integriranog sustava gospodarenja okolišem i otpadom

5.2.5 Strateški cilj 5: Proširenje i poboljšanje kvalitete društvenih djelatnosti

- unaprjeđenje socijalne politike općine s osnovnim ciljem poboljšanja položaja najugroženijeg dijela stanovništva, pri čemu se osobit prioritet daje razvoju sustava socijalne skrbi za stare i nemoćne osobe
- razvoj društvene infrastrukture i programa koji će zadovoljiti društvene potrebe građana kao što su predškolski odgoj i obrazovanje, sport i rekreacija, zdravstvo, kultura, te razvoj civilnog društva
- analiza situacije je pokazala da na području Općine Kistanje postoji veliki broj nezaposlenih osoba koje nemaju stečena potrebna znanja i vještine za konkurentno sudjelovanje na tržištu rada. Stoga je u ovom prioritetu planirano organiziranje programa i radionica za usavršavanje i usvajanje novih znanja i vještina

PRIORITETI:

- Proširenje i poboljšanje kvalitete društvenih djelatnosti

STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI, MJERE I AKTIVNOSTI

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	PROJEKTI / AKTIVNOSTI
Strateški cilj 1: Stvaranje preduvjeta za investicije i razvoj mikro i malog poduzetništva	1.1 Razvoj mikro poduzetništva i obrta (1- 10 zaposlenih)	1.1.1 Razvijanje poslovnih zona i ostale infrastrukture za razvoj poduzetništva i obrta	- Centar za mediteranske kulture i ruralno poduzetništvo
		1.1.2 Poticanje zadružnog poslovanja	- Agro zona Razvale
		1.1.3 Stručno osposobljavanje i obrazovanje	- Poslovna zona Varivode
	1.2 Poticanje inovativnog poduzetništva	1.2.1 Ulaganje u sektor OIE	- Razvoj usluga i socijalnog poduzetništva
		1.2.2 Stručno osposobljavanje i obrazovanje	- Unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		1.2.3 Razvijanje dizajna i marketinga	- Ulaganje u obnovljive izvore energije
	1.3 Razvoj brownfield ulaganja	1.3.1 Istraživanje učinka postojećih razvojnih politika	- Uvođenje principa energetske efikasnosti u javne ustanove
		1.3.2 Poticanje razvojnih inicijativa	- Obrazovanje stanovništva o selekciji i odlaganju komunalnog otpada
		1.3.3 Novi pristupi upravljanju i provođenju participativnih razvojnih inicijativa	- Izrada kataloga mogućnosti brownfield ulaganja
			- Promocija konkurentnosti kroz različita događanja

Strateški cilj 2: Razvoj poljoprivrede	2.1 Diversifikacija ruralne ekonomije	2.1.1 Preusmjeravanje prema nepoljoprivrednim djelatnostima 2.1.2 Podrška za osnivanje i razvoj mikro poduzeća 2.1.3 Promicanje turizma i zaštite 2.1.4 Razvoj i upravljanje prirodnom baštinom koja pridonosi održivom gospodarskom razvoju 2.1.5 Razvoj i obnova sela 2.1.6 Očuvanje i najbolje iskorištavanje ruralne baštine 2.1.7 Stjecanje vještina i pokretanje aktivnosti s ciljem provedbe lokalne strategije razvoja	- Uzgoj i prerada smilja - Uzgoj i prerada češnjaka - Poticanje trajnih nasada, povrćarstva, ekološke proizvodnje, prerade i trženja na OPG-ovima
	2.2 Razvoj zadružnog poslovanja	2.2.1 Poticanje udruživanja 2.2.2 Kreiranje i provedba specijaliziranih i strukovnih edukacija	- Organiziranje i povezivanje lokalnih poljoprivrednika i malih poduzetnika - Razvoj izvornih zadružnih oblika i razvojnih gospodarskih sustava kao „zajedničkih poduzeća“ - Povezivanje (stručno, tehnološko, proizvodno) - Razvoj zajedničkog stručnog, organizacijskog i proizvodnog potencijala - Razvoj zajedničkih proizvoda s kojima mogu uspješno konkurirati na tržištu (robna marka)

Strateški cilj 3: Razvoj turizma i javne turističke infrastrukture	3.1 Razvoj i unaprjeđenje javne turističke infrastrukture	3.1.1 Izgradnja i unaprjeđenje turističke infrastrukture 3.1.2 Rekonstrukcija kulturne imovine i očuvanje kulturne baštine 3.1.3 Uređenje turističke signalizacije i postavljanje oznaka kulturnih i prirodnih znamenitosti	- Projekt „Kistanje – nova turistička destinacija“ - Turističko-rekreacijski centar „Krka vrelo života“ - Šetnica manastir Krka-Burnum - Uređenje središta naselja Kistanje - Kamp odmorište Kistanje - Zdravstveno-turistički centar za seniore - Hotel Đeverske - Turističko eko naselje - Tematske ceste: kamenim putovima uz rijeku Krku - Izgradnja turističke signalizacije - Izgradnja tematskih parkova - Izgradnja centara za posjetitelje - Izgradnja odmorišta - Uređenje biciklističkih staza
	3.2 Razvoj proizvoda	3.2.1 Razvoj master plana turizma 3.2.2 Razvoj strategije upravljanja 3.2.3 Osnivanje lokalne organizacije za destinacijski menadžment	- Okupljanje aktivnih dionika iz sektora kulture i turizma - Suradnja s drugim institucijama na lokalnoj, regionalnog i nacionalnoj razini - Organizacija javnih tribina i okruglih stolova
	3.3 Kreiranje imidža i njegova promocija	3.3.1 Izgradnja prepoznatljivog i privlačnog imidža Općine Kistanje kao jedinstvene turističke destinacije 3.3.2 Promocija na domaćem i stranom tržištu	- Izrada smjernica za brendiranje - Organizacija manifestacija u svrhu promocije imidža - Promocija turističkih atrakcija - Sudjelovanje na različitim događanjima i sajmovima kulturnog i turističkog karaktera

Strateški cilj 4: Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture	4.1 Izgradnja i održavanje sustava prometne i komunalne infrastrukture te telekomunikacija	4.1.1 Analiza stanja i priprema i provedba projekata unaprjeđenja i izgradnje prometne infrastrukture 4.1.2 Analiza stanja i priprema i provedba projekata unaprjeđenja i izgradnje prometne infrastrukture 4.1.3 Uređenje prometne signalizacije 4.1.4 Modernizacija sustava telekomunikacija	- Izgradnja i održavanje lokalnih županijskih i državnih prometnica - Izgradnja groblja - Pokrivenost sustavom broadband interneta i razvoj sustava mobilne telefonije (GSM) na cijelom području općine Kistanje
	4.2 Izgradnja i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje	4.2.1 Rekonstrukcija i modernizacija vodnog gospodarstva, otpadnih voda i kanalizacije	- Izgradnja i održavanje vodovodne mreže - Vodovod Kistanje-manastir Krka - Otpadnih voda - Izgradnja pročistača
	4.3 Uspostava i provođenje integriranog sustava gospodarenja okolišem i otpadom	4.3.1 Obrada, skladištenje i odlaganje otpada	- Izgradnja reciklažnog dvorišta - Obrazovanje stanovništva o selekciji i odlaganju komunalnog otpada
Strateški cilj 5: Poboljšanje kvalitete života	5.1 Proširenje i poboljšanje kvalitete društvenih djelatnosti	5.1.1 Pomoć i njega u kući za starije i nemoćne, te invalidne osobe 5.1.2 Razvoj predškolskog odgoja 5.1.3 Razvoj programa cjeloživotnog učenja	- Organiziranje prehrane, obavljanje kućanskih poslova, održavanje osobne higijene - Organiziranje programa dječje igraonice - Formalni, neformalni i informalni programi obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja

6 POVEZNICA STRATEGIJE SA STRATEŠKIM DOKUMENTIMA VIŠIH RAZINA

Općina Kistanje, osim dugoročnih programskih ciljeva, ima i jednako tako važne horizontalne ciljeve, koji će se promicati kroz provedbu svih programa i projekata implementacije strategije, a posebice u projektima financiranim iz sredstava Europske unije. Radi se o sljedećim horizontalnim strateškim ciljevima: razvoj informacijskog društva, promocija jednakih mogućnosti i ljudskih prava, održivi razvoj te partnerstvo i učinkovita demokracija.

Budući da realizacijom svojih aktivnosti doprinosi i ostvarenju strateških ciljeva nadređenih strateških razina, strategija mora biti u skladu s ključnim nacionalnim i regionalnim razvojnim strateškim dokumentima, odnosno njihovim strateškim ciljevima.

Strategija integralnog razvoja općine Kistanje u skladu je sa europskim i nacionalnim politikama, odnosno u skladu sa ciljevima:

- Međunarodne strategije Europa 2020
- Partnerskog sporazuma Republike Hrvatske, krovnog plansko-programskog dokumenta kojim RH utvrđuje nacionalnu strategiju za korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014.-2020.
- Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.
- Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.
- Županijske razvojne strategije Šibensko-kninske županije 2016.-2020.
- Strategije razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.
- Strategije razvoja turizma RH do 2020.

6.1 Strategija Europa 2020

Ostvarenje ciljeva, Europska unija temelji na sljedećim snagama:

- snažna tehnološka i industrijska osnova
- veliko unutrašnje tržište, zajednička valuta i proračun
- talentirana radna snaga
- socijalno-tržišna ekonomija.

Strategija Europa 2020. je desetogodišnja strategija Europske unije kojom se nastoji premostiti postojeća gospodarska kriza čije posljedice osjeća svaka članica Europske unije. Strategija ukazuje na nedostatke postojećeg modela rasta i nastoji stvoriti uvjete za razvoj koji je pametan, održiv i uključiv.

Glavni razlozi koji su doveli do potrebe revidiranja Lisabonske strategije te definiranja i donošenja dokumenta Strategija Europa 2020 su sljedeći:

1. Europska prosječna stopa rasta bila je strukturno niža od prosječne stope rasta njenih glavnih ekonomskih partnera najviše kao posljedica nižih ulaganja u istraživanje i razvoj te nedovoljne pažnje usmjerene prema inovacijama,
2. Stopa zaposlenosti u prosjeku 69% za stanovništvo dobi između 20-64 godine su niže od onih u ostalim ekonomijama. Prosječno gledano, Europljani u prosjeku rade 10% sati manje od radnika u Japanu i/ili SAD-u,
3. Evidentno je ubrzano starenje stanovništva, manji broj radno aktivnog stanovništva i veći udjel umirovljenika dodatno opterećuje sustav socijalne skrbi,
4. Izrazita međuovisnost gospodarstva zemalja članica dovela je do potrebe djelovanja na razini čitave Europske unije, posebno u gospodarstvu, financijama i novim klimatskim izazovima.

Republika Hrvatska, kao 28. članica Europske unije, otvorila je, tijekom 2014. g., javno savjetovanje za dokument Strategija Europa 2020 kako bi olakšala izradu svojih strateških dokumenata kojima je obvezna doprinijeti ostvarenju definiranih ciljeva Strategije Europa 2020.

Europska komisija predlaže pet mjerivih EU ciljeva za 2020. kojim usmjerava procese nacionalnih ciljeva svih svojih članica, uključujući Republiku Hrvatsku:

- za zapošljavanje
- za istraživanje i inovacije
- za klimatske promjene i energetiku
- za obrazovanje
- za borbu protiv siromaštva.

Ti su ciljevi vrlo važni za sve potencijalne korisnike sredstava iz EU fondova. Prije svega, ciljevi su bitni zato što se sredstvima iz tih fondova neće moći financirati projekti koji ne doprinose ostvarenju ciljeva koje je Europa zadala za razdoblje do 2020.g. Hrvatska još nije potpuno dovršila proces programiranja, odnosno određivanje za što će se točno koristiti sredstva iz EU fondova.

Strategija Europa 2020. predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

1. **Pametn rast:** razvoj gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama,
2. **Održiv rast:** promicanje zelenog, konkurentnijeg gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa
3. **Uključiv rast:** poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti, uz rezultat ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Europska komisija predstavlja sedam predvodničkih inicijativa koje će katalizirati napredak u okviru svake prioritetne teme:

- 1. Unija inovacija** – s ciljem unaprjeđenja okvirnih uvjeta i dostupnosti financiranja za istraživanje i inovacije kako bi se osigurala mogućnost transformacije inovativnih ideja u proizvode i usluge koje stvaraju rast i radna mjesta.
- 2. Mladi u pokretu** – s ciljem povećanja učinka obrazovnih sustava i olakšanja ulaska mladih na tržište rada.
- 3. Digitalni program za Europu** – s ciljem bržeg širenja brzog interneta te korištenja prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta za kućanstva i tvrtke.
- 4. Resursno učinkovita Europa** – s ciljem razdvajanja ekonomskog rasta od korištenja resursa, podrške prijelazu na ekonomiju koja koristi male razine ugljena, povećanja korištenja obnovljivih izvora, modernizacije sektora transporta i promicanja energetske učinkovitosti.
- 5. Industrijska politika za globalizacijsko doba** – s ciljem unaprjeđenja poslovnog okruženja, prvenstveno za male i srednje poduzetnike, te razvoja snažne i održive globalno konkurentne industrijske osnove.
- 6. Program za nove vještine i radna mjesta** – s ciljem modernizacije tržišta rada te osnaživanja ljudi razvojem njihovih vještina tijekom cijelog života, boljeg slaganja ponude i potražnje, uključujući i kroz mobilnost radne snage.
- 7. Europska platforma protiv siromaštva** – s ciljem jamčenja društvene i teritorijalne povezanosti na način da svi imaju koristi od prednosti rasta i radnih mjesta te da se ljudima koji pate od siromaštva i socijalne isključenosti omogući dostojanstven život i aktivno sudjelovanje u društvu.

Glavni ciljevi koje je Strategija Europa postavila do 2020:

- **Stopa zaposlenosti** stanovništva u dobi između 20 i 64 godine mora porasti sa sadašnjih 69% na najmanje 75%, uključujući i većim uključivanjem žena, starijih radnika i boljom integracijom migranata u radno aktivno stanovništvo. Zbog demografskih promjena naša će se radna snaga smanjiti. Tek dvije trećine radno sposobnog stanovništva trenutno su zaposlene, u odnosu na 70% u SAD-u i Japanu. Stope zaposlenosti žena i starijih radnika posebno su niske. Kriza je snažno pogodila mlade među kojima je stopa nezaposlenosti preko 21%. Postoji veliki rizik da ljudi koji nisu u doticaju ili su tek slabo vezani uz svijet rada izgube doticaj s tržištem rada;
- **3 % BDP-a EU** u istraživanje i razvoj je trenutni cilj;
- **Smanjiti emisiju stakleničkih plinova** za barem 20% u odnosu na razine iz 1990. godine, odnosno za 30% ukoliko to dozvoljavaju uvjeti²; povećati udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije na 20%; te povećati energetske učinkovitost za 20%;
- **Čista i učinkovita energija:** Ispunjavanje energetske ciljeve moglo bi rezultirati smanjenjem uvoza nafte i plina od 60 milijardi eura do 2020. godine. To ne predstavlja samo ozbiljnu financijsku uštedu, već je ključno za našu energetske sigurnost. Daljnji napredak u integraciji europskog energetskeg tržišta mogao bi pridonijeti s dodatnih 0,6% do 0,8% BDP-a. Samo ispunjavanje cilja

Europske unije od 20% obnovljivih izvora energije nosi mogućnost otvaranja više od 600 000 radnih mjesta u EU. Dodamo li cilj od 20% u energetske učinkovitosti, radi se o znatno više o milijun radnih mjesta;

- **Inovacije:** troškovi za istraživanje i razvoj u Europi iznose manje od 2%, za razliku od 2,6% u SAD-u i 3,4% u Japanu, što je prvenstveno rezultat niže razine privatnih ulaganja;
- **Obrazovanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje:** četvrtina ukupnog broja učenika loše čita, svaka sedma mlada osoba prerano napušta školovanje i usavršavanje. Otprilike 50% završava srednju razinu obrazovanja, ali to često ne odgovara potrebama tržišta rada. Manje od svake treće osobe u dobi između 25 i 34 godine ima fakultetsku diplomu, dok taj broj u SAD-u iznosi 40%, a u Japanu preko 50%. Prema podacima šangajskog indeksa, samo dva europska sveučilišta nalaze se među prvih 20 sveučilišta u svijetu. Postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja. Gotovo 80 milijuna ljudi posjeduju slabe ili tek osnovne vještine, a od cjeloživotnog učenja najviše koristi imaju oni boljeg obrazovanja. Do 2020. godine dodatnih 16 milijuna radnih mjesta zahtijevat će visoku stručnu spremu, dok će se potražnja za niskom razinom vještina smanjiti za 12 milijuna radnih mjesta. Postizanje dužeg radnog vijeka također će zahtijevati mogućnost stjecanja i razvoja novih vještina tijekom cijelog života.
- **Digitalno društvo:** Globalna potražnja za informacijskim i komunikacijskim tehnologijama predstavlja tržište vrijedno 2 000 milijardi eura, a tek jedna četvrtina dolazi iz europskih tvrtki. Europa zaostaje i u području brzog interneta, što utječe na mogućnost inovacije, uključujući i u ruralnim područjima, te na mogućnost širenja znanja i distribucije roba i usluga putem interneta;
- **Konkurentnost:** Europska unija prosperira od trgovine, izvozi u cijeli svijet, a uvozi komponente i gotove proizvode. Suočeni sa snažnim pritiskom na izvozna tržišta u svrhu proširenja palete komponenti, unaprijediti svoju konkurentnost u odnosu na naše glavne trgovinske partnere povećanjem produktivnosti i relativnom konkurentnošću unutar eurozone i široj Europskoj uniji.
- **Borba protiv siromaštva** – 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva. Prije krize, 80 milijuna ljudi bilo je u riziku od siromaštva. Od toga je 19 milijuna djece. 8% zaposlenih ne zarađuje dovoljno da prijeđe granicu siromaštva. Posebno su izloženi nezaposleni.

Iz dosada svega navedenog, jasno je vidljiva poveznica između definiranih ciljeva, prioriteta i prioriternih tema do 2020. godine na nacionalnoj i EU razini.

6.2 Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine¹⁸ dokument je kojeg je Vlada usvojila u travnju 2013. godine neposredno prije ulaska Republike Hrvatske u formalno pravno članstvo Europske unije. U samim polazištima Strategije je dobro detektirano naslijeđe, sadašnja pozicija i mogućnosti razvoja hrvatskog turizma.

Hrvatski turizam je nakon uspostave državne samostalnosti prošao dvadesetogodišnji proces tranzicije bremenit svim problemima i proturječnostima gospodarskog i društvenog razvitka zemlje.

Noseći teret naslijeđene i razmjerno neefikasne poslovne strukture, suočavajući se s posljedicama rata i s efektima različitih modela privatizacije, hrvatski turizam je ipak pokazao svoju vitalnost zahvaljujući snazi i interesu inozemnog tržišta, atraktivnosti zemlje i, osobito, otpornosti turizma kao fenomena na povremene globalne poremećaje.

Unatoč svim nedaćama koje su pratile Hrvatsku u proteklom razdoblju, turizam je značajno podigao svoje poslovne rezultate, osobito od 2000. godine, a u vrijeme globalne krize proteklih nekoliko godina pokazao visoku rezistentnost, što je potvrđeno stopama rasta višim od onih što su ih postigle zemlje u konkurentskom okružju (Mediterran).

Izvjesno je, međutim, da se Hrvatska s ulaskom u EU suočava s novim izazovima, ali i s novim prilikama u turizmu. Europska unija prepoznaje Hrvatsku kao turističku destinaciju s potencijalom, pa je naša zadaća da ih maksimalno iskoristimo u interesu rasta vlastitog blagostanja, a koristeći vrijednosni sustav održivog razvoja i konkurentске strategije EU na području turizma.

U tom kontekstu "Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine" (dalje u tekstu – Strategija razvoja turizma RH do 2020.) kao krovni razvojni dokument hrvatskog turizma, a koja nastaje u uvjetima vrlo skorog pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, treba dati putokaz i otvoriti novi prostor za razvoj turizma u nadolazećem razdoblju.

Izražene ekonomske i političke nestabilnosti na globalnoj razini i u Europskoj uniji, novi uvjeti hrvatskog makro-okruženja kao i dinamične promjene zahtjeva potrošača na globalnom turističkom tržištu upućuju na nužnost preispitivanja dosadašnjeg modela razvoja turizma u Hrvatskoj sa svrhom postavljanja razvojnih smjernica i operativnih strategija za nastupajuće razdoblje.

Sukladno tome, Strategija razvoja turizma RH do 2020. daje odgovor na pitanje kakav turizam Hrvatska želi i treba razvijati te utvrđuje ključne aktivnosti turističke politike usmjerene na osiguravanje proizvodnih, institucionalnih, organizacijskih i ljudskih pretpostavki za poboljšavanje konkurentске sposobnosti hrvatskog turizma i korištenje resursne osnove na načelima odgovornog i održivog razvoja. Konačno, budući da je riječ i o dokumentu koji bi trebao osigurati uklapanje Hrvatske u konsolidiranu

¹⁸ Dostupno na: <http://www.mint.hr/UserDocsImages/130426-Strategija-turizam-2020.pdf>

turističku politiku Europske unije, Strategija razvoja turizma RH do 2020. predstavlja cjelovit konceptualni okvir koji omogućava:

- koordinirano djelovanje nositelja turističke politike i sustavno usuglašavanje mjera turističke politike;
- cjelovito razumijevanje ključnih pravaca razvoja hrvatskog turizma kao preduvjet privlačenja interesa potencijalnih domaćih i stranih ulagača; te
- ciljano usmjeravanje razvojno-investicijskog procesa i efikasno povlačenje sredstava EU fondova.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. polazi od analize ključnih pokazatelja dostignutog razvoja, sagledava razvojna ograničenja i razvojne mogućnosti koje se očitavaju iz relevantnih razvojnih trendova u globalnom okruženju te prepoznaje ključne činitelje uspjeha na koje se hrvatska turistička politika mora usredotočiti u razdoblju do 2020. godine.

Nalazi 'status quo' analize, uz definiranje ključnih razvojnih načela, stvaraju pretpostavke za postavljanje nove razvojne vizije i strateških ciljeva te zadataka koji se žele ostvariti do 2020. godine. Razvojna načela odraz su kako razumijevanja razvojnog procesa i očekivanih promjena u makro-okruženju, tako i potrebe za uspostavom preduvjeta za dugoročno održiv i konkurentan turistički razvoj Hrvatske. Na toj osnovi uspostavlja se i novi sustav vrijednosti, prilagođen tržištu, iz kojeg je izvedena razvojna vizija te strateški ciljevi razvoja do 2020.

Strategija turizma RH do 2020. je identificirala i strukturirala sadašnje stanje i razvojne trendove hrvatskog turizma pa se dobrim dijelom slično može primijeniti i na općinu Kistanje. Dodirne točke Strategije i razvoja turizma na području općine Kistanje su:

Turistički proizvod

Struktura turističkih proizvoda u Hrvatskoj se u posljednjih desetak godina mijenjala samo u manjem dijelu, a na što upućuje i krivulja sezonalnosti.

S obzirom na današnji doprinos u turističkom prihodu, turistički proizvodi u Hrvatskoj mogu se podijeliti na:

1. Dominantne proizvode (svaki proizvod doprinosi minimalno 5% u strukturi prihoda)
2. Proizvode s izraženom perspektivom razvoja.

1. Dominantni proizvodi

Kulturni turizam – neupitno je da je na državnoj razini, kao i u nizu destinacija, u posljednjih 10 godina mnogo učinjeno na razvoju ove grupe proizvoda, ponajviše zahvaljujući donošenju državne strategije razvoja kulturnog turizma, ali i sustavnom radu na kreiranju regionalno i globalno prepoznatih događanja i pojačanom otvaranju kulturnom turizmu od strane sve većeg broja pojedinačnih destinacija.

Ključne barijere daljnjem rastu treba tražiti u sustavu komercijalizacije (prije svega u integriranju u svjetske sustave), a potom i u sustavu destinacijskog upravljanja kojim bi se kulturni sadržaji na pravi način integrirali u pozicioniranje i isporuku ukupnog doživljaja na razini pojedinih destinacija. Posebno relevantni proizvodi kulturnog turizma za Hrvatsku uključuju: (i) gradski turizam, (ii) turizam baštine, (iii) turizam događanja, (iv) kreativni turizam te (v) vjerski turizam.

2. Proizvodi s izraženom perspektivom razvoja

Cikloturizam – u europskim okvirima procjenjuje se da će udio putovanja tijekom kojih je biciklizam glavna aktivnost ili je bicikl glavno prijevozno sredstvo porasti u idućih 10 godina više od 10 postotnih bodova. Još je značajniji tržišni segment onih kojima je tijekom odmora vožnja biciklom važna dodatna aktivnost. Iako je Hrvatska relativno dobro premrežena lokalnim i županijskim biciklističkim stazama, od kojih su neke dio međunarodnih biciklističkih ruta, proizvod još uvijek nije adekvatno valoriziran ni komercijaliziran.

Gastronomija i enologija – složeni proizvod koji konzumiraju gotovo svi turisti, iako relativno malen broj međunarodnih turista putuje isključivo zbog gastro-enoloških iskustava, pa rast potražnje generira uglavnom domaća populacija. Raspoloživa istraživanja pokazuju da oko 160 tisuća građana Hrvatske posjećuje vinske ceste, pri čemu ih 61% kupuje lokalna vina, a 63% lokalne prehrambene proizvode. Nadalje, 53% posjetitelja naručuje lokalna vina u restoranima. Iako su se gastronomija i enologija kao turistički proizvod najviše razvili na području Istre, a potom u Dalmaciji i Slavoniji, sustavan pristup razvoju gastro-enološke turističke ponude još je nedovoljno valoriziran iako je već dugi niz godina sastavni dio turističke promocije zemlje.

Ruralni i planinski turizam – procjenjuje se da ruralni turizam, uključujući i planinska područja, sudjeluje u ukupnim međunarodnim putovanjima s udjelom od oko 3%, uz godišnji rast od oko 6%. Suočena s nerazvijenom domaćom potražnjom i nepoticajnim okruženjem, hrvatska se ponuda ruralnog turizma razvija izuzetno sporo. Iznimka je samo Istra, a donekle i Osječko-baranjska županija. Što se planinskog turizma tiče, postojeći planinski centri poput Bjelolasice, Platka i Begova Razdolja nisu do sada napravili veće iskorake prema cjelogodišnjem poslovanju.

Pustolovni i sportski turizam – radi se o opsegom sve značajnijoj i brzo rastućoj grupi proizvoda za koju neki operatori prijavljuju rast do 30% godišnje, koja uključuje, primjerice, ronjenje, kajaking i kanuing, rafting, adrenalinske sportove, lov, ribolov i zimske sportove te sportske pripreme. Iako se, posebice u brdovitom i obalnom dijelu Hrvatske, ubrzano razvija široka ponuda različitih, uključivo nišnih (npr. špiljarenje, paragliding), pustolovno/sportskih programa, Hrvatska još uvijek nedovoljno koristi svoje komparativne prednosti za razvoj ove skupine proizvoda.

Ekoturizam – procjenjuje se da je oko 3% međunarodnih odmorišnih putovanja motivirano ekoturizmom, a podržan rastućom ekološkom svijesti kupaca, proizvod pokazuje snažan rast, između 10%-20% godišnje. Usprkos raspoloživosti, atraktivnosti i očuvanosti prirodnih resursa, ekoturizam u Hrvatskoj još je uvijek izrazito slabo razvijen. Posebno brine činjenica da je ekoturizam zapostavljen čak i u većini zaštićenih prirodnih lokaliteta.

Kada govorimo o selektivnim vrstama turizma za kojima na turističkim emitivnim tržištima vlada najveći interes i koji bilježe najveći rast, možemo zaključiti da općina Kistanje ima sve preduvjete za razvoj selektivnih vrsta turizma sukladno Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. Važno je dodati kako je danas turizam u sinergiji s poljoprivrednom proizvodnjom glavna gospodarska djelatnost u općini Kistanje kojom se može osigurati povećanje kvalitete života.

Kada govorimo o razvijanju same turističke ponude, u Strategiji turizma jasno su označena ključna načela, aktivnosti i pojmovi koji se odnose na primjer općine Kistanje:

Partnerstvo – s obzirom na to da je „turistički proizvod“ agregatna kategorija, njegov razvoj podrazumijeva horizontalnu (međuresornu) i vertikalnu (nacionalno-regionalno-lokalnu) suradnju, ali i suradnju nositelja javne vlasti s privatnim sektorom (poduzetnici), civilnim sektorom, institucijama u sferi zaštite okoliša, kulture, prometa, zdravstva, sigurnosti i sl.

Institucionalno dereguliranje – potrebno je znatno pojednostavniti (deregulirati) postojeći pravno-legislativni okvir te tako stvoriti stimulativan i transparentan institucionalni okvir krojen po mjeri poduzetnika.

Ekološki odgovoran razvoj – radi se prije svega o primjeni suvremenih tehničko-tehnoloških rješenja u gradnji i opremanju (npr. smanjenje toplinskih gubitaka, energetske učinkoviti sustavi grijanja/hlađenja, korištenje obnovljivih izvora energije), racionalnosti u korištenju raspoloživog prostora, poštivanju odrednica nosivog kapaciteta destinacije i mikro lokacije projekta, kao i mogućnosti priključenja na postojeće infrastrukturne sustave. Posebnu pažnju valja posvetiti promicanju rješenja koja vode nisko ugljičnom razvoju Hrvatske i sudjelovanju turističkog sektora u provedbi proaktivnih mjera Strategije zaštite morskog okoliša u cilju njegovog očuvanja i trajne zaštite.

Više od sunca i mora – potrebno je razviti i komercijalizirati niz novih, međunarodno konkurentnih sustava turističkih doživljaja kao što su kulturni turizam, cikloturizam, pustolovni i sportski turizam, ekoturizam, ali i golf turizam te zdravstveni i ruralni turizam.

Turizam na cijelom prostoru – ubrzavanje razvoja kontinentalnog turizma neće biti moguće bez kapitalnih investicija u resursno-atraksijsku osnovu uz znatno korištenje sredstava EU fondova. Pritom u prvom redu valja poticati razvoj onih proizvoda i onih područja koji, zbog značajki resursno-atraksijske osnove i/ili tradicije u turističkom privređivanju, imaju najveće šanse za uspjeh već u kratkom roku.

Autentičnost i kreativnost – uspješno diferenciranje Hrvatske od konkurentskih destinacija treba temeljiti ponajviše na njegovanju prirodne, sociokulturne, klimatske i/ili proizvodne (doživljajne) autentičnosti, odnosno na kreativnosti u razvoju proizvoda, destinacijskom pozicioniranju i komunikaciji s tržištem.

Hotelijerstvo – ključni pokretač investicijskog ciklusa – ubrzan razvoj kvalitetne hotelske ponude podrazumijeva ne samo izgradnju hotelskih objekata pogodnih za međunarodno brendiranje, već i izgradnju tematiziranih i/ili *boutique* hotelskih objekata u vlasništvu domaćih malih i srednjih poduzetnika, kao i razvoj integriranih resort projekata.

Inovirani tržišni nastup – na pragu ulaska Hrvatske u EU, potrebno je uspostaviti imidž zemlje koja nudi 'više od ljeta i više od sunca i mora. Rebranding Hrvatske valja temeljiti na interpretiranju središnjeg identiteta Hrvatske kao 'zemlje ljepote i ispunjenosti', odnosno identitetskim i vrijednosnim obilježjima kao što su raznolikost, sadržajnost, autentičnost, očuvanost okoliša, bogatstvo vode te dobre hrane i vina, gostoljubivost i ljepota.

Proizvodnja za turizam – hrvatski proizvođači morali bi se više povezivati s turističkim sektorom kako bi se kvalitetni domaći proizvodi predstavili međunarodnoj potražnji, što će postupno utjecati na jačanje njihove konkurentne sposobnosti. U tom smislu, pristup zadružnog povezivanja treba biti smjer budućeg razvoja.

Kultura kvalitete – uspješno i dugoročno održivo pozicioniranje hrvatskog turizma na međunarodnom tržištu podrazumijeva osjetno unaprjeđenje postojeće razine kvalitete i izvrsnosti.

Posebno valja naglasiti potrebu uspostavljanja postojećeg sustava obrazovanja za potrebe turizma, ali i uvođenja obveznih programa cjeloživotnog učenja za različite kategorije djelatnika uposlenih u turizmu. Dodatno valja poraditi i na uvođenju kvalitativnih standarda svih kategorija objekata turističke ponude, pri čemu se naglasak stavlja na uvođenje obaveznog licenciranja pojedinih vrsta uslužne ponude, uvođenje certifikacijskih shema i znakova kvalitete, objavljivanje liste najboljih ponuđača i slično.

6.3 Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Programom ruralnog razvoja RH (PRR RH) za razdoblje 2014.-2020., vrijednim oko 2.4 milijarde EUR-a, je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće.

Prihvatljiva ulaganja unutar mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. sufinancirana su većim dijelom sredstvima Europske unije putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) dok je ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Šesnaest mjera kojima će se postizati zadani ciljevi su:

Mjera 1: Prenos znanja i aktivnosti informiranja

Mjera 2: Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima

Mjera 3: Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

Mjera 4: Ulaganja u fizičku imovinu

Mjera 5: Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti

Mjera 6: Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Mjera 7: Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

Mjera 8: Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma

Mjera 9: Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača

Mjera 10: Poljoprivreda, zaštita okoliša i klimatski uvjeti

Mjera 11: Ekološki uzgoj

Mjera 13: Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima

Mjera 16: Suradnja

Mjera 17: Upravljanje rizicima

Mjera 19: LEADER

Mjera 20: Tehnička pomoć.

Ciljevi Strategije integralnog razvoja općine Kistanje usklađeni su s tematskim područjima aktivnosti PRR RH kako bi izvori financiranja doprinijeli ostvarivanju njegovih aktivnosti.

6.4 Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Iako Hrvatska nema razvijenu naviku strateškog planiranja, ne možemo zanemariti ovaj prostorno-planski dokument kada govorimo o razvoju strateških programa. Za očekivati je da će se tijekom sljedećih godina prostorno-planska dokumentacija povezati i uskladiti sa sektorskim strategijama razvoja, kako bi se ispunili preduvjeti koje je postavila Europska unija. Iako će doživjeti mnoge izmjene, 2013. godine Sabor je donio novi Zakon o prostornom uređenju kojim se van snage stavljaju svi prethodno usvojeni zakoni prostornog uređenja. Prije Programa prostornog uređenja RH na snazi je bila Strategija prostornog razvoja RH iz 1997. godine, te ona ostaje na snazi temeljem novog Zakona o prostornom uređenju do donošenja Strategije prostornog uređenja RH temeljem novog Zakona (čl. 198.st.2. novog Zakona).

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, izmijenjeni su mnogi propisi, dijelom i metodologija izrade prostorno-planske dokumentacije koja sada jednostavno treba biti povezana i usklađena sa sektorskim strategijama razvoja, što je i jedan od glavnih preduvjeta pristupu EU financiranja razvoja zemljama članicama. Stoga je i ovaj dokument neizostavan strateški dokument kada govorimo o poveznicama razvoja sa sektorskim nacionalnim strategijama i Strategijom integralnog razvoja općine Kistanje.

Ciljevi Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske¹⁹:

1. Osnovni ciljevi i usmjerenja prostornog razvoja

Ciljevima prostornog uređenja, gospodarsko-razvojni okvir određen je težnjom Hrvatske da poveća kvalitetu življenja i uravnoteži razvoj svih područja Države, da unaprijedi učinkovitost gospodarstva prilagođenog tržišnim uvjetima te se tako uključi u europske razvojne sustave i svjetsku razmjenu.

Ključnu ulogu s gledišta korištenja prostora imaju poljoprivreda, turizam i industrija, a osobito značenje promet i infrastruktura, posebice vodno gospodarstvo zbog višestrukog utjecaja na prostor. U odnosu na položaj Hrvatske, razvojne i prostorne okolnosti, osnovni ciljevi prostornog razvoja su:

1.1 Osnažiti prostorno razvojnu strukturu Države, uvažavanjem oblika i morfoloških cjelina nacionalnog teritorija, postojeće mreže naselja i prometno razvojnih koridora te razmještaja resursa pri čemu treba:

- uspostaviti realan policentričan model prostornog razvitka sa snažnijom afirmacijom srednjih i malih gradova, te poticati razvoj središnjih naselja s funkcijama prema stupnju centraliteta, osobito u područjima rijetke naseljenosti, velikih udaljenosti između naselja i na područjima izvan glavnih prometno-razvojnih koridora
- unaprijediti uvjete života kvalitetnom unutarnjom organizacijom naselja, osobito s gledišta razmještaja funkcija i pokrivenosti prostora potrebnom infrastrukturom
- težiti uravnoteženom razvitku razvojem gospodarstva na čitavom prostoru Države i užih područja te pri tome koristiti oblike primjerene osobitostima prostora, a nedovoljno korištene potencijale pažljivo staviti u razvojne funkcije koje će unaprijediti ukupnu prostorno gospodarsku strukturu i stanje čovjekova okoliša
- kontrolirati i usmjeravati procese litoralizacije jadranske obale i koncentracije stanovništva u nekoliko jačih obalnih centara
- provoditi mjere za usporavanje rasta velikih gradova uz osnaživanje mreže srednjih i manjih gradova kao i lokalnih središta radi stvaranja uvjeta za kvalitetan razvoj na svim područjima.

1.2 Povećati vrijednost i kvalitetu prostora i okoliša, a razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora, uz isključenje negativnih utjecaja na prostor i okoliš. Opće ciljeve prostornog razvoja treba usklađivati s posebnim značajkama prostora (pripadnost većim sustavima, osobitost i raznolikost prostornih pojava,

¹⁹Dostupno na: <http://www.mgipu.hr/default.aspx?id=6991>

razvijenost mreže naselja, povoljan razmještaj gradova) i razvojnim okolnostima (novi geostrateški položaj države, stupanj razvijenosti grana djelatnosti, posljedice rata i posebne razvojne značajke područja), uz uvažavanje procesa tranzicije i naglašene potrebe ubrzanoga gospodarskog razvoja i prometnog povezivanja. Pri tom treba uvažiti povoljan položaj i druge prednosti Hrvatske u europskim i svjetskim relacijama. Nužan je pažljiv izbor razvojnih programa i tehnologija koje će očuvati kvalitetu prostora i okoliša, a razvoj planirati u granicama prihvatljivog opterećenja prostora, neprihvaćanjem zastarjelih i štetnih tehnologija, te dosljednim provođenjem načela održivog razvitka.

1.3 Racionalno koristiti i zaštititi nacionalna dobra, a svrhovito korištenje i namjenu prostora temeljiti na stručnim i znanstvenim osnovama i cjelovitom uvidu u značajke prostora (prirodna i stvorena osnova, pogodnost, ograničenja i osjetljivost prostora za djelatnosti, osobite vrijednosti prostora), usklađeno s europskim kriterijima-standardima, osobito za zaštitu prirodnih resursa i okoliša. Potrebno je uspostaviti ravnotežu izgrađenih i pretežito prirodnih područja, te osigurati svrhovito korištenje resursa i to prvenstveno:

- racionalnim korištenjem prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti te kvalitete poljoprivrednog i šumskog zemljišta (spriječiti usitnjavanje areala i osigurati krajobraznu cjelovitost),
- zaštitom vrijednosti prostora, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa, očuvanjem biološke raznolikosti te osobito pažljivim korištenjem resursa koji sve više nedostaju ili su sve više ugroženi (čista tla, pitka voda, šumske zajednice i druga).

Osobita pažnja nužna je u korištenju prostora na područjima veće osjetljivosti (seizmički aktivna područja, hidrogeološki sustavi krša, područja propusnih zaštitnih slojeva vodonosnika, područja klizišta i erozije, i druga) radi uvođenja i primjene posebnih mjera korištenja, ograničavanja građenja, te obnove i sanacije krajobraza.

1.4 Uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja, prirodnu cjelovitost, ekološku osjetljivost, razvijenost i ograničenja infrastrukture, turističku atraktivnost i druge značajke pojedinih područja kao osnovu za utvrđivanje zajedničkih kriterija korištenja prostora i razmještaja djelatnosti, u sklopu izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa. Prilikom usklađenja interesa korištenja prostora treba uzeti u obzir pojačan interes za ulaganja na nekim prostorima (obala, gradovi, prostor uz prometne koridore, zaštićene cjeline), te utvrditi stvarnu vrijednost i visoke standarde uređenja zemljišta koji će osigurati svrhovito korištenje i kvalitetno uređenje prostora.

S ciljem zaustavljanja negativnih demografskih procesa i zapuštanja resursa u slabo nastanjenim i nerazvijenim područjima i područjima s trenutno smanjenim interesom za ulaganja treba utvrditi i provesti poticajne mjere, a u planovima uređenja prostora utvrditi mogućnosti razvoja sukladno stvarnoj prostorno-gospodarskoj strukturi i drugim relevantnim okolnostima.

1.5 Razvijati infrastrukturne sustave na cijelom području Države sukladno razvojnim potrebama i europskim mjerilima te pri tom postići:

- sigurno i kvalitetno prometno povezivanje svih područja unutar Države i povezivanje s Europom,
- osiguranje opskrbe vodom za sadašnje i planirane potrebe stanovništva i gospodarstva štedeći vodne resurse i čuvajući njihovu kvalitetu te usporedo s razvojem vodoopskrbe osigurati zaštitu voda i mora izvedbom sustava odvodnje i pročišćavanja,
- zadovoljenje energetske potrebe i sigurnost opskrbe proizvodnjom i unutarnjim povezivanjem svih dijelova Države stvarajući energetska cjelinu uz najviši stupanj zaštite prostora i uklapanje hrvatskog sustava u europske energetske sustave,
- bolje i racionalnije korištenje postojećih kapaciteta infrastrukture a sve do sada izgrađeno na optimalan način uključiti u planove daljnjeg gospodarskog i prostornog razvitka,
- jednakovrijednost pristupa ukupnoj infrastrukturi posebice u novim oblicima komunikacija s mogućnošću ravnopravnog sudjelovanja u podjeli informacija i znanja.

Infrastrukturni sustavi moraju zadovoljiti potrebnu sigurnost, neovisnost i fleksibilnost, uz dovoljnu prostornu razvijenost i primjenu posebnih rješenja za pojedina specifična područja kao što su otoci, rijetko naseljena i prirodno osjetljiva područja. Poseban je cilj planiranjem i izvedbom infrastrukturnih mreža usmjeravati razvoj na određena područja, opremiti naselja, osobito gradove te ostvariti pretpostavke za izgradnju na područjima predviđenim za razvoj naselja i djelatnosti.

1.6 Osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja te s tim ciljem usavršavati organizacijske, zakonske i druge okvire sustavne skrbi o prostoru i prostornom razvoju, a osobito:

- postići cjelovitost obuhvata svih relevantnih aspekata prostornih zahvata, u svim fazama: priprema dokumentacije, izrada planova i stručnih podloga, realizacija
- provoditi integralni planski pristup, te izvršiti prijelaz iz dosadašnjeg prostorno planskog ustrojstva u novi određen političko teritorijalnim ustrojem i Zakonom o prostornom uređenju, te novim svjetonazorom u korištenju prostora
- osigurati preglednost planskih postavki na svim razinama i fazama uređenja prostora, te omogućiti donošenje odluka utemeljenih na potpunom poznavanju učinaka (gospodarski, prostorni, ekološki), uz učešće svih legitimnih subjekata, ovisno o vrsti i razini zahvata u prostoru
- stručno i organizacijski osposobiti institucije planiranja i provođenja planova te uspostaviti nužnu koordinaciju sudionika u planiranju, pripremi i realizaciji zahvata u prostoru
- ostvariti kontinuitet djelovanja i omogućiti korištenje relevantnih raspoloživih podataka i spoznaja o prostoru.

1.7 Usmjeriti prostorno-razvojne prioritete prvenstveno na poboljšanje učinkovitosti u okvirima već izgrađenog i korištenog prostora, te na stvaranje uvjeta za nove programe radi pokretanja gospodarskih aktivnosti i poboljšanja kvalitete života na svim, osobito depopulacijskim područjima.

Prioriteti se posebno odnose na:

- obnovu ratom zahvaćenih područja na način kompleksne obnove i stvaranja uvjeta za povratak stanovništva i obnovu ukupnih funkcija naselja tako da zadovoljavaju sadašnje potrebe i omogućavaju daljnji razvoj u novim uvjetima,
- stvaranje uvjeta za pokretanje i unaprjeđenje gospodarstva uz osnaživanje prometnih funkcija s ciljem zaustavljanja negativnih procesa na depopulacijskim, osobito graničnim područjima i otocima,
- iskorištenje raspoloživih i nedovoljno učinkovitih potencijala prvenstveno na lokacijama i kapacitetima koji mogu bez većih ulaganja dati brze, kvalitetne i višeznačne učinke (luke, postojeće radne zone, središnja naselja, turistički kompleksi i drugo),
- otklanjanje nedostataka postojećih infrastrukturnih sustava (tehnološki, sigurnosni) i njihova potpuna integracija u sustav Države, te izvedba sustava i segmenata bitnih za uključivanje u međunarodnu razmjenu dobara i bolje povezivanje pojedinih područja Države,
- sanaciju kritičnih mjesta ugrožavanja prostora i okoliša (izgradnja na jadranskom turističkom području, bespravna izgradnja, zaštićena baština, poljoprivredne površine, šume, područja eksploatacija mineralnih sirovina i druga),
- svrhovitu zaštitu interesa obrane u skladu s novim geostrateškim i političkim položajem Države.

U odabiru prioritetnih razvojnih programa treba uvažiti višeznačnost učinaka i najsvrsishodnije korištenje prostora s gledišta postizanja razvojnih ciljeva i ostvarenja uvjeta za privođenje planiranoj namjeni kao što su opremanje infrastrukturom, mjere zaštite prostora i okoliša te sanacija razvojem opterećenih i ugroženih prostora.

U provedbi glavnih strateških prioriteta treba odrediti prioritete na lokalnoj razini kao i prioritete u okvirima sektora-resora u skladu s općim prioritetima na državnoj razini te kontinuirano provoditi smjernice uređenja i gospodarenja prostorom u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i zakonski utvrđenim obvezama svih subjekata, na svim područjima i razinama.

6.5 Prostorni plan Šibensko-kninske županije

Uz Program prostornog uređenja RH, prostorni plan Šibensko-kninske županije također čini osnovni strateški razvojni dokumenti kao polazište za Strategiju integralnog razvoja općine Kistanje. Prostorni plan Šibensko-kninske županije je temeljni dokument prostornog uređenja jedinice regionalne samouprave kojim se definiraju ciljevi prostornog uređenja i racionalno korištenje prostora poštujući susjedne županije, prostorni razvoj i zaštitu prostora. Temeljni ciljevi razvoja u prostoru Šibensko-kninske županije su sljedeći:

1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA REGIONALNOG, DRŽAVNOG I MEĐUNARODNOG ZNAČAJA

- 1.1 Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i značajnih infrastrukturnih sustava
- 1.2 Racionalno korištenje prirodnih izvora
- 1.3 Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

- 2.1 Demografski razvoj
- 2.2 Odabir prostorne i gospodarske strukture
- 2.3 Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
- 2.4 Zaštita krajobraznih vrijednosti
- 2.5 Zaštita prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina, te očuvanje ekološke stabilnosti

3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU ŽUPANIJE

- 3.1 Racionalno korištenje i zaštita prostora
- 3.2 Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

6.6 Razvojna strategija Šibensko-kninske županije 2016.-2020.

Strategija razvoja Šibensko-kninske županije temeljni je planski dokument županijske razine kojim se određuju ciljevi i prioriteti razvoja u svrhu jačanja razvojnih potencijala. Cilj Strategije je doprinijeti društveno-gospodarskom razvoju Šibensko-kninske županije u skladu s načelima održivog razvoja,

stvaranjem uvjeta koji će omogućiti jačanje konkurentnosti i realizaciju razvojnih potencijala. Razvojna strategija Šibensko-kninske županije do 2020. je trenutno u postupku izrade, odnosno donesena je Odluka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Šibensko-kninske županije. Budući da je usklađenost sektorskih ciljeva strategije integralnog razvoja općine Kistanje sa strateškim dokumentima viših razina izrazito važna jer daje prednost pri dobivanju financijskih sredstava iz domaćih i EU fondova za implementaciju razvojnih projekata, I.Q. ESCO d.o.o. se obvezuje naznačiti poveznice ova dva dokumenta odmah po usvajanju novog ŽRS-a za razdoblje do 2020.

7 IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE

Sustavno praćenje i izvještavanje provedbe Strategije integralnog razvoja općine Kistanje omogućit će transparentnu i učinkovitu provedbu programa. Određeni faktori se moraju uzeti u obzir prilikom ocjene učinkovitosti provedbe Strategije, odnosno analizira se i vrednuje:

- opravdanost Strategije: utvrđuju se potrebe njegova postojanja
- relevantnost Strategije: odnos kvalitete te cjelovitost informacija koje se nalaze u Strategiji i trenutno stanje u općini Kistanje
- dosljednost strateških ciljeva, njegovih prioriteta i mjera: međusobna usklađenost i usklađenost sa strategijama i programima više razine
- ostvarenje strateških ciljeva, prioriteta i mjera, te efikasnost u korištenju dostupnih resursa općine (financijskih, ljudskih itd.).

Praćenje provedbe Strategije se obavlja kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, dok se o rezultatima provedbe podnose godišnja izvješća Općinskom vijeću koja sadržavaju informacije o provedenim aktivnostima s podacima o nositeljima provedbe, uključenim financijskim sredstvima i njihovim izvorima te ostvarenim ili očekivanim rezultatima. Izvješća podnosi Upravni odjel/Radni tim.

iq group

Making your Business Greener